

Ἡ Ρωμισούνη δὲν κοιμήθηκε καὶ δι' ἐνέκωσε στὰ πολύπαθα ἐκεῖνα χρόνια, μὰ τότες, ἴσια ἴσια, ἐφάρμωσε μοναχὴ τῆς κάθε λογῆς ἰδιοκυβέρνησι κα' ἔλυσε κοινωνικὰ προβλήματα ποὺ ἐκόμα ὡς τὰ σήμερα συζητοῦνται στὴν Ἑβρώπη.

Ἄν κοιτάξῃς τὸ πῶς οἱ διάφορες κοινότητες κυβερνηθήκανε στὴν ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας, θὰ βρῆς πῶς δοκιμαστήκανε λογῆς συστήματα διοικητικὰ, καλομελετημένα καὶ ἀνάλογα μὲ τὶς ντόπιες ἀνάγκες. Ἐδῶ ἀριστοκρατικὴ διοίκηση, ἐκεῖ σοσιαλιστικὴ, στὸ ἓνα μέρος καθαρὴ στρατοκρατία καὶ ἄλλου ἢ φιλήσυχη ζωὴ τοῦ χερμαχίου καὶ τοῦ τεχνίτη. Ἡ κάθε μιὰ τούτων εἴτανε τέλεια ὀργανισμένη καὶ κοίταξε πῶς νὰ προκόψῃ ἡ κοινότης καὶ νὰ ζοῦν ἐφτυχισμένοι οἱ κάτοικοί τῆς.

Σ' ἀφτὰ τὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς ἡ Ρωμισούνη πῆρε τὰ μπρός στὴν τέχνη καὶ στὴ βιομηχανία κα' ἔτσι ἡ πατροπαράδοτη συστηματικὴ δουλειὰ κα' ἡ συνήθεια τῆς ἰδιοκυβέρνησι ποτὲ δὲν ἐπαψε, καὶ γι' ἀφτὸ μπόρεσε νὰ ζῆσῃ καὶ ἐτοιμάσῃ τὸν τελειωτικὸ λεπτέρωμό τῆς.

Τέτοια λέγαμε καὶ συλλογιζάμαστε μὲ λύπη πῶς, ὅτι σεβαστήκανε τόσο αἰῶνες, ὅτι δὲν κατέστρεψε ὁ Ρωμαῖος κατακτητὴς, ἡ Βυζαντινὴ συγκεντρωτικὴ Ἀφτοκρατορία, οἱ βαρβαρικὲς κα' οἱ Φράγκικες ἐπιδρομὲς, τοῦ Τούρκου ἢ βαραιοβάσταχτη σκλαβιά, γύρεψε νὰ συντρέψῃ σὲ μιὰ μέρα ἀμελέτητος καὶ ἀσυλλόγιστος Φιλελληνικὸς συνεπαρμὸς τῆς Ἑβρώπης καὶ τῶ δικῶν μας ἢ λογιωτατίστικη καὶ στενοκέφαλη Προγονολατρεία.

Ὅταν, ὕστερα ἀπὸ τόσες θυσίες καὶ τόσους ἀγῶνες παραθρόπινους, εἶδε ἓνα μικρὸ μέρος τῆς νὰ λεπτέρωθῇ, ἡ Ρωμισούνη ξανάσανε κα' ἐλπίσε πῶς σὶ μωσε πιά ἡ μέρα ποὺ θὰ γίνῃ ἡ τελειωτικὴ τῆς ἀποκατάστασι. Ὅσο μικρὴ καὶ ἂν εἴτανε ἡ Ἑλλάδα, τὸ λεπτέρωμένο ἀφτὸ μέρος τῆς Ρωμισούνης, σ' ἀφτὴν στρέψανε ὅλοι οἱ ἀλύτρωτοι Ρωμαῖοι τὰ μάτια καὶ ὅλη ἡ δύναμη, ὅλες οἱ ἐλπίδες τοῦ Γένους σ' ἀφτὴν συγκεντρωθήκανε.

Χρόνια καὶ χρόνια περῶσαν ἀπὸ τότες καὶ ὄχι μόνον τίποτις γενναῖοι καὶ συστηματικοὶ δὲν ἐγίνε γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ προαιώνιου Πόθου, ὄχι μόνον καμιά ἀπὸ τὶς ἐλπίδες ἐκεῖνες δὲν πραγματοποιήθηκε, μὰ θάρρεις, μιὰ γενικὴ λιγομάρα, μιὰ ἀδυναμία νὰ δουλέψῃ μὲ συνέχεια, γιὰ τὴν πραγμάτωσι τοῦ ἰδανικοῦ του, ἐπίασε τὸ Γένος ἀλάκαιο.

Τίποτα δὲν ἐγίνε ὡς τὰ τώρα, καμμιὰ συστη-

ματικὴ προσπάθεια δὲν ἐκαμε ἡ Ρωμισούνη, μὰ δουλέψῃ ἀκατάστατα δίχως πρόγραμμα μελετημένο. Πότε σταβρώνει τὰ χέρια καὶ ὅλα τὰ καρτερεῖ ἀπὸ τοὺς ξένους σὰ φρόνιμο μαθητοῦδι ποὺ δὲν κάνει ἀταξίες γιὰ νὰ πάρῃ καλὸ βαθμὸ, καὶ πότε, σὰ φτάξῃ τὸ μαχαίρι στὸ κόκκαλο, ταραξίει σὰν τὸ ψάρι παθαίνοντας ἓνα εἶδος ὑστερικὸ σπασμὸ καὶ γυρέβει νὰ διορθώτῃ καὶ νὰ κερδίσῃ μονοστιγμὴς ὅτι, ἀπὸ τὴν ἀστοχασιὰ τῆς, ἀφίσε νὰ χαλάσῃ ἢ νὰ χαθῇ ἴσως γιὰ πάντα.

Νοιώθει πῶς κάτι τρέχει, πῶς ὑπάρχει μιὰ αἰτία ποὺ τὴν ἐμποδίζει νὰ προκόψῃ, μὰ δὲν καταλαβαίνει ποιά εἶναι.

Καὶ γυρέβει νὰ βρῇ τὸ φταίχτη παντοῦ γύρω τῆς. Πότε τῆς φταίει τὸ ἑλαφτερό βασιλεῖο κα' ἡ κυβερνήσῃ του, πότε φταίνει οἱ ἀλύτρωτοι Ρωμαῖοι καὶ τὸ Πατριαρχεῖο, πότε οἱ ὑπουργοί, πότε ἡ Βασιλεία, πότε ἡ Ρουσία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Γερμανία, ἢ ἡ Ἑβρώπη ἀλάκαιο ποὺ δὲν τὴν ἀφίνουε ἀπὸ φόβο ἢ ἀπὸ ζούλια νὰ προδέψῃ.

Μὰ ποτὲ τῆς ἡ Ρωμισούνη δὲ γύρεψε νὰ κοιτάξῃ τὸν ἑαφτό τῆς νὰ δῇ μήπως δὲν εἶναι ἀπὸ λόγου τῆς τὸ φταίξιμο.

Εἶναι μαθὲς ἀλήθεια πῶς ἡ Ρωμισούνη ἀπὸ γυνικὴς δὲν μπορεῖ νὰ ἰδιοκυβερνηθῇ, ἢ μήπως ἀποστασε τόσους αἰῶνες ποὺ πάλεψε, ἀπὸ τόσο αἶμα ποὺ ἔχυσε θυσιαζοντας τὰ καλύτερα, τὰ πιὸ διαλεχτὰ τῆς παιδιὰ καὶ εἶναι καταδικασμένη νὰ μένῃ ἔτσι μικρὴ καὶ ἀδύναμη, ἀφίνοντας σ' ἄλλους πιὸ ζωντανούς λαοὺς τὸ πρόσωπο ποὺ ἡ ἴδια ἔπρεπε νὰ παίξῃ στὴν Ἀνατολή;

Τὸ τελεφταῖο, τοῦ Εἰκοσιένα, τόσο ζωντανὸ καὶ γενναῖο ξεφανέρωμά τῆς εἴτανε τὸ ὕστερο ξεσπῆθωμά μιᾶς ζωῆς ποὺ σθεῖ, ἢ εἴτανε τὸ πρῶτο ἀγγούλισμα μιᾶς ζωῆς ποὺ τώρα πῆρε νὰ λουλουδίξῃ;

Εἴμαστε οἱ συγκαιρινοὶ Ρωμαῖοι τ' ἀπόπαιδα τῆς Μεσοχρονιάτικης Ρωμισούνης ποὺ πεθαίνει, ἢ εἴμαστε τὰ πρῶτα βλαστάρια μιᾶς καινούριας Ρωμισούνης ποὺ σήμερα μόλις ξεπροβάλλει;

Ἐπαθε ἀγιάτρεφτη ἀρρώστια τὸ Γένος ἢ ὅλα ἀφτὰ εἶναι περαστικά φαινόμενα καὶ σὲ λίγο θὰ τὸ δοῦμε νὰ φεγγολοίξῃ πιὸ ζωντανὸ πιὸ ξέθαρο ἀπὸ πρῖν;

Τέτοια στοχαζόμεστα καὶ μνήσκαμε μὲ τὴν καρδιά πλακωμένη ἀπὸ τὴν ἀγγοῦσα ποὺ φέρνει στὴν ψυχὴ ὁ ξεδιαλυμὸς τοῦ ἀγνωστοῦ καὶ τοῦ μελλομένου καὶ μὲ καρδιοχτύπι γυρέβαμε ἀπὸ τὰ σημε-

ρινὰ σημάδια νὰ νοιώσουμε τὶς μελλόμενες τύχες τοῦ Γένους.

Μοῦ εἶπες τότε—τὸ θυμάται;—πρέπει νὰ γράψῃς τοὺς στοχασμοὺς ἀφτούς, καλὸ τέτοιας λογῆς ζητήματα νὰ μελετιοῦνται καὶ νὰ ἐξετάζονται.

Πολὺς καιρὸς ἀπέρασε ἀπὸ τότες καὶ δὲν ἀποφάσιζα νὰ καταπιασθῶ μιὰ τέτοια δουλειὰ, γιὰτὶ ἐννοιωθὰ πόσο μικρὴ εἴτανε ἡ δύναμη μου καὶ πόσο μεγάλο καὶ σοβαρὸ τὸ ζήτημα. Γιὰ νὰ μπορέσῃ κανεὶς νὰ ξεκαθαρίσῃ ἀφτὰ ὅλα τὰ ρωτήματα καὶ τὶς τόσες ἀπορίες πρέπει πρῶτα πρῶτα νὰ καταλάβῃ τί λογῆς ἠθικὴ Ὀντωσύνη εἶναι ἡ Ρωμισούνη, ποιά τὰ συστατικά τῆς καὶ ποῖος ὁ ὀργανισμὸς τῆς. Ἔτσι θὰ δῇ ἂν ἀκολούθησε τὰ φυσικά τῆς, καὶ δουλέψῃ σύμφωνα μὲ τὸν ὀργανισμὸ τῆς καὶ γιὰ τὸν ἀληθινὸ τῆς προρισμὸ. Τότες θὰ φαῖνῃ ἂν παραστράτησε ἀπαρχῇ, σὲ τί ἐφταίξε, τί ἐκαμε καὶ τί πρέπει νὰ κάμῃ.

Ἔτσι ἐννοίωσα μιὰ τέτοια μελέτη καὶ καταλάβαινα πόσο θὰ μοῦ εἴτανε δύσκολο νὰ τὴν καταπιασθῶ.

Μὰ τώρα τελεφταῖα εἶδα πῶς τὸ κακὸ ὅλο καὶ ἀβγατίζει, πῶς ἀπὸ παντοῦ τῆς ἐρχονται κατακεφαλιές τῆς Ρωμισούνης καὶ ὅμως δὲν ζυπνὰ.

Εἶδα τὸ κυνήγημα ποὺ γίνεταί στὴ Βλαχία καὶ τὸν ἄγριο πόλεμο ποὺ μᾶς κάνουνε οἱ Βουργάροι.

Εἶδα τὶς ἐσωτερικὲς διχνοῖες τῆς Ρωμισούνης καὶ στὴν Κρήτη, καὶ στὴ Σάμο, καὶ στὴν Κύπρο καὶ στὴν Ἀθήνα καὶ στὴν Πόλη.

Εἶδα τὸν ψεφτοπατριωτισμὸ τὸν πρόστυχο, τὸ λογιωτατίστικο, νὰ νικᾷ καὶ νὰ ἐμποδίζει τὴν ἑλαφτερὴ σκέψη.

Εἶδα τὴν συζήτηση στὴ Βουλὴ γιὰ τὰ βιβλία, τὶς ἀνοήσιες ποὺ εἶπανε τόσο τρανοὶ ἀρχηγοὶ καὶ πόσο λίγα καὶ πόσο φοβισμένα εἴτανε τὰ φρόνιμα λόγια.

Εἶδα στὴν Πόλη τὶς φημερίδες νὰ προσπαθοῦνε μὲ κάθε τρόπο νὰ θολώνουνε τὴ γνώμη τοῦ κόσμου καὶ νὰ τοῦ στραβώνουνε τὸ νοῦ, καὶ τὸ Φιλολογικὸ Σύλλογο νὰ κλῆ τὶς πόρτες του γιὰ τὴν ἑλαφτερὴ σκέψη καὶ νὰ κολακίβῃ τὰ πρόστυχα ψυχρόρητα τοῦ ὄχλου.

Εἶδα κείνους ποὺ τοὺς βλάτανε νὰ φωτίσουνε τὸ λαὸ, νὰ πολεμοῦνε τὴν ἑλαφτεριά τοῦ νοῦ καὶ σὰν ἱεροζέτκη νὰ κατατρέχουνε καθὲ ἀνεξάρτητη γνώμη.

Καὶ ἀποφασισὰ νὰ γράψω τοὺς στοχασμοὺς ἐτούτους, ἀκολουθώντας τὴν συμβουλὴ σου, ὅσο καὶ ἂ

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἡ ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ

Θυμότανε καὶ τὴ δουλειὰ τὴ διαβολεμένη ποὺ σοῦ καταστρώνει καὶ κάτω, στὸ φτωχὸ τὸ καμαράκι, μ' ὅλες τὶς ἀνημπορίες τῆς, μικρὲς ἢ μεγάλες, μ' ὅλους τοὺς πόνους τῆς καὶ μ' ὅλα τὰ βῆσανά του, γιὰτὶ ἔτσι τοῦ φαινότανε πῶς ἅμα τὴν ἐβλεπε, ἅμα τὴν περιποιότανε, ὅπως καὶ στὸ Παρίσι, ὅπως καὶ στὸ Χαμονοκόρφι, ἔκανε τὸ χρέος του. λοιπὸν εἰρήνεβε καὶ ὁ νοῦς του γιὰ δουλειὰ, εἰρήνεβε χωρὶς νὰ νοιώσῃ κα' ἡ ἀγάπη στὴν καρδιά του, ἀφοῦ τὴν εἶχε τὴν Κατινούλα μπροστά του, ἀφοῦ νόμιζε κιόλας πῶς μιὰ κα' εἶναι σιμά τῆς, τίποτα δὲ θὰ πάθῃ. Ἀγάπη, Ἀγάπη, ἀνίκητη στὴ μάχη! Ὁ Θούριος Αἴας ξαναζοῦσε στὰ σπλάχνα τοῦ Ἀντρέα.

*) Ἡ ἀρχὴ του στὸ 228 φύλλο.

Τώρα ἐφθεγε ἀπὸ κοντὰ τῆς κα' ἡ ψυχὴ του ἀπόνησκε πλάγι τῆς. Τώρα τὴ θεωροῦσε καὶ στὸ κρεβάτι ἐκπλωμένη, μὲ τὰ ματόφυλλα κλειστά, νάναπαθεταί ἤσυχα ἤσυχα, νὰ δυναμώνῃ. Ὁ καὶ Κούρης τῆς εἶχε παραγγεῖλει δέκα κόμπους λαούδαν, προτοῦ πῆσῃ, καὶ ὁ Ἀντρέας ἐννοία καμιά δὲν εἶχε μήτε γιὰ τὶς ἀγρόπνιες μήτε γιὰ τὸ βῆμα. Ἠδῶς νὰ μὴ βνωμονήσῃ καὶ τὰ βῆμα; Νὰ ποὺ τὰ βῆμα, νὰ ποὺ τὸ φῶς τοῦ ξηγοῦσανε ὡς καὶ τὰ τελεφταῖα τὰ παθηματάκια τῆς Κατινούλας. Νὰ ποὺ τὸ φῶς ρόδιζε ἐτάλλθειαι τὴν ὑπαρξὴ τῆς, νὰ σοῦ καὶ τὰ χαράματα τῆς ὑγείας. Ἄφτὰ μεταπενοῦσε ὁ Ἀντρέας μὲ τὸ νοῦ του. Ὅταν ὅμως, πατώντας στὸ πέτρινο τὸ ριχτίμι τοῦ σταθμοῦ, εἶδε τοῦ Παρισιοῦ τὰ χαράματα, οἱ λογισμοὶ του ἀλλάξανε δρόμο, ἢ πιὸ σωστὰ ξαναπῆραν τὸ δρόμο τους τὸν παλιόν, δηλαδὴ ξαναρχίσανε τὰ γεωμετρικά, τὰ κρημνιστικά, τὰ ὑπερκανονικά τὰ κινήματα κα' οἱ μυνίες. Τὰ κινήματα πρῶτα πρῶτα σὰν ἀποτροφερωμένα, σὰ νὰ τὰ ὠδηγοῦσε ἢ ἀπορίσῃ μονάχα, ἢ παντοτινὴ σκέψη τῆς μισεμένης. Εἶχε σημαδεμένο μ' ἓνα Μ στὸ κόκαλο ἀπάνω, τὸ ξυράφι ποὺ τὴν ψεῖνη τοῦ χρησίμεψε στὸ Μπ..., γιὰ νὰ τοῦ χρησιμεύσῃ τὸ ἴδιο καὶ σήμερα στὸ Παρίσι. Ἐβάλε ἀσπρὸ ποικάμισο ποὺ τοῦ

τὸ εἶχε τοιμαζωμένο μὲ τὰσημένα κουμπάκια στίς θηλειές ἢ Κκτινούλα. Μὲ τὴ μεγαλύτερη προσοχὴ, τραβήξε ἀπὸ τὴ βαλίτσα του ἓνα βιβλίον ποὺ ποῖν τὸ φέρῃ ἀπὸ τὴν κρεββατοκάμερή του στὸ ἐργαστήρι ὅπου δούλεβε τώρα, τὸ πῆρε μαζί του στὸ ταξίδι, γιὰ νὰ περάσῃ κάπως ἀπὸ τὰ χέρια τῆς Κατινούλας, γιὰ νὰ τοῦ τὸ ἀποθήσῃ ἐκεῖνη στὸ τραπέζι, σὰ νάτανε ἀκόμη σπῆτι, σὰ νὰ τοῦ κουβαλοῦσε βιβλία. Τοῦ κουβαλοῦσε τουλάχιστο ἓνα, τὸ πιὸ σημαντικό, φρόντιζε πιά ὁ ἴδιος γιὰ τὰποδέλοισα, κα' ἔτσι δὲν ἐμνοιάζε πῶς ἀφοῦ ἔφυγε τὸ παιδί του, ἔχανε ὁ Ἀντρέας τὴν ἐλπίδα καὶ παρκοῦσε τὴν κάμαρα τὴν πανεμένη, τὴν κρεββατοκάμερή του ὅπου καθότανε κα' ἔγραφε, γιὰ νὰ τὴ νοιάζεται καλύτερα, σὰν τὴν εἶχε.

Τέτοιες σοφίες—καὶ τέτοια σοφίσματα—συχνὰ φαντάζεται ἡ ἀγάπη γιὰ νὰ γελάσῃ τὴν πίκρα τῆς. Μὰ δὲν ἀρκίστηκε ὁ Ἀντρέας σ' ἀφτὰ. Δὲν ἀρκίστηκε μήτε στὰ γνωστά μας τὰ κινήματα μὲ τὸ βολοῖ, τὴ φωτογραφία τῆς Ὀλίας, τὸ στενοπέρασμα τοῦ ἐργαστηρίου, τὸ φεγγίτη καὶ τὰνεβακατέβαστο τζάμι. Καταντοῦσε, βῆμα νὰ μὴν τολμᾷ, χέρι νὰ μὴ σηκώσῃ, νὰ μὴν ἀγγίξῃ πέννα, δίχως νὰ τὰ συνταριαξῇ ὅλα γιὰ τὸ καλὸ, ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ μήπως

μου λείπει ή χρειάζομενη αξιοσύνη. Σκέφτηκα πώς μπορεί νά γίνει αίτια νά συλλογιστοῦνε καμ- πόσοι ποιό είναι τὸ ἀληθινὸ συμφέρον τῆς πατρίδας, κ' ἔτσι ἀφίνοντας κατὰ μέρος τὰ προσωπικά νά δου- λέψουμε ὅλοι ἐνωμένοι γιὰ τοῦ Γένους τὸ καλὸ.

Πόλη πάντα δικός σου
ΓΙΑΓΚΟΣ ΧΑΤΖΗΣ

ΚΑΛΕΣΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

Τὸ δαίλι σβῆν· ἔσφυρον στὸν οὐρανὸ τὰ ρόδα,
Στὸν ὕμνὸ τῆς ξενιτιάς οἱ μνησέδες.
Φεγγάρι δὲ μὲ ἔξαλασε, καὶ νύ·
Προβαίνει στοῦρανοῦ τὴν ἐρημίαν,
Ρίχνοντας φῶς σὴν ὄχρον
Τὴν κάμαρά μου, τὴν ἀρχαϊσμένη...
"Ὅλα ἐδῶ πέρα ἀλλάξανε καὶ τίποτα δὲ μένει·
Αἰγὲς, χαρὲς, συναπαντήματα κ' ἀγῶνες.
Δὲ μένει τίποτα ἐδῶ πέρα...
Μονάχα ἐὼν σάν πάντα, ὅπως καὶ πρῶτα
'Απάνω ἀπ' τὸν καθρέφτη τοῦ Σαρανικοῦ,
'Αγέλαστο, χλωμό, στοχαστικόν,
'Υψώνεσαι, παράπονο τοῦ αἰθέρα.
'Αλήθεια! πῶς ταυριάζαμε τὸ βράδι αὐτὸ κ' οἱ δύο.
Μεσ' σὴν βασιλίαν κ' ἀργόθυμη ὥρα
Κάτι νά βροῦμε ψάχνουμε κάτι χαμένο κλαίμε.
Χαμήλωσε καὶ κάθησε κοινὰ σὲ μένα τώρα,
'Αγνάντια ἀπ' τὸ μπαλκόνι μου σὴν ἑλύκα,
'Ὅ ἕνας τὸν ἄλλο νά παρηγορήσῃ.
'Ὅσα ζητήσεις
Τραγούδια σὴν χρυσόβλαστη τὴν ἄρα θὰ σοῦ εἰπῶ.
Καὶ σὺ θὰ μοῦ ἱστορήσῃς
Γιὰ ἕνα σπιτάκι ἠλιόλουστο κ' ἀφρόνιστο,
Γιὰ κάποιον στόμα
Ποῦ ἴδιον μου ἐπέφερε θὰ μίσηβα,
Κι' ἀκόμα
Γιὰ δυὸ ματάκια ποῦ δακρῶζονε
Τὸ πέλαιο θωρόντας.

Γενέβη, Τριφυλιῆς 1907.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΤΑΙ ΚΑΙ ΤΟ "ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΜΑΣ ΖΗΤΗΜΑ"

Στὸ ἀποκάρωμα ἐνὸς λαοῦ, ποῦ ἀρέθηκε νὰ τὸν διοικοῦν οἱ μικροπύνηροι μικροσυμφεροντολόγοι μικρο- πολιτικοί, καὶ τὸ παραμικρὸ ἀντάρσιασμα εἶνε σοβαρὸ κ' ἀξιοσπούδαστο γεγονός, ποῦ μπορεί νά μᾶς δώ- σει ἐλπίδες. Κ' εἶνε γεγονός, ὅτι τώρα τελευταία οἱ κάπιοι λοῆοὶ ξεφωνίζου κ' ἀκούγονται. Ὅπως

στερέφουνε ξαφνικά οἱ πηγὲς τῆς ζωῆς ποῦ τῆς ἔχου- νε τὸ φῶς, ἀπὸ τὸν πύθον τοῦ νά βραχάξουνε τάπο- τελέσματα τῆς ραδιογραφίας, νά τοῦ γειάνουνε ὀλό- τελα τὴν Κατινούλα. Εἶχε ἔμως τώρα κ' ἄλλο σκο- πὸ. Ποιὸς ξέρει ἂν ἄδικα τὴν εἶχε. Ὁ Ἄντρεας, τὸ αἶμα ποῦ λένε, δὲν τὸ ξεχώριζε ἀπὸ τὸ ὕλικόν, δὲν ξεχώριζε τὴν δύναμιν ἀπὸ τὴν ὕλην. Τὴ θέληση ἀξάφνα τὴν περνοῦμε γιὰ κάτι ἀπιαστο, ἐνῶ μπορεί νάβῃαι μόνο καὶ μόνο κάτι τις ἀφαντο. Ἄερας ἢ θέ- ληση δὲ γίνεται νά εἶναι, ἢ πιὸ σκέττα νά τὸ πῶ- με, δὲ γίνεται νά εἶναι τίποτε ἢ θέληση, ἀφοῦ κ' ὁ ἀέρας εἶναι κάτι. Μιά μορφή θῆχῃ κ' ἢ θέλησή μας. Στὴν ἀπλή τὴν κουβένταν, σὰ μιλοῦνε ἀντάμα δυὸ νομάτοι, ἢ θέληση τοῦ ἐνὸς ἀδύνατο νά μὴ φουξὲ στὰ φρονητικά ἢ ἂν προτιμᾶς στὸν ἐγκέφαλο τοῦ ἀλλου- νοῦ, εἰδεμὴ δὲ θὰ ὑπαρξε κουβένταν, μὴ κ' ἀνυχά- ζονται νάκούσουνε τὰ λόγια, νά παρακολουθήσουνε τὴν ἰδίαν ὁ ἕνας τοῦ ἀλλουνοῦ, ἐνεργώντας μὲ τὴν ἐνέργεια κ' οἱ δύο. Ἡ ἐνέργεια πῶς μεταδίνεται ἀπὸ τὸν ἕνα στὸν ἄλλον; Κάπου θὰ χτυπᾶ. Καὶ πῶς νά χτυπήσῃ τὸ αἶμα, πῶς νά ἐνεργήσῃ τὸ τίποτα; Κανένας ἀόρατος ἠλεκτρισμὸς, κάτι κύματα, κανένα ῥέμα θὰ τρέχῃ ἀναμεταξύ τοὺς δυὸ μᾶς τοὺς συντρό- φους. Τὸ ῥέμα ἰσως τὸ ξεδιαλίσουνε, ἰσως τὸ συστη-

εἶνε γεγονός, ὅτι οἱ ὄλγοι ζωντανὸι δὲν ἔπαψαν ποτὲ νά κινούνται.

"Ὅστε ἢ δουλιὰ προοδεύει. Δουλιὰ διμορφη. Δου- λιὰ ὑστερική καὶ δουλιὰ ἡρεμὴ κ' ἐπίμονη.

Κι ἢ μιὰ κ' ἢ ἄλλη, ὡς τὰ σήμερα, σκάφτει λα- γούμια στὸ Καθεστῶς. Ἔργασία τίμια. Ἔργασία, ποῦ γίνεται ἀκόμα στὸν κόσμον τῶν ἰδεῶν καὶ ξεσπᾶ μ' ἐγερτήρια καὶ μ' ἀγγέλματα μιᾶς ἐπαναστάσεως εἰρηνικῆς, ἰδεολογικῆς. Ἐπαναστάσεως κατὰ τῆς Διοικήσεως τῆς Ρουτίνας, κατὰ τῶν Προλήψεων καὶ κατὰ τοῦ Δασκαλισμοῦ. Ἐπαναστάσεως, ποῦ θέλει τὴ χειραφέτησιν τῆς Ἐθνικῆς Συνειδήσεως, τῆς Τέ- χνης καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐγκεφάλου.

Καὶ φαινόμενο παραδοξότατο, σημεῖο τῶν και- ρῶν, τρανότατη ἀποδείξις τοῦ ἀνταρξιασμοῦ ποῦ λέγαμε, ἐν ᾧ μιλεῖ ὁ παραξενότατος Γιαννόπουλος ὄχι μόνον τὸν ἀκούνε ὄλοι, ἀλλὰ καὶ συμφωνοῦν ἀκόμα σὲ πολλὰ μᾶζι τοῦ ὡς καὶ οἱ ἀγαθοπολικότατοι νοικοκυραῖοι πελάτες τῆς α' Ἐστίας.

Καὶ γιὰ νὰρθοῦμε στὰ τελευταία σημεῖα, ποῦ βεβαιώνουν τὸ ἄλλο ποῦ εἶπαμε, ὅτι ἢ δουλιὰ προ- οδεύει... Ὁ Γαβριηλίδης, ὁ σφριγηλότατος καὶ ἰдео- λογότατος τῶν πολιτευομένων Ρωμιῶν— διότι πολι- τεύεται πραγματικά, ὅπως ἰδιαίτερα γιὰ τὰ Κοινὰ καὶ μιλεῖ γι' αὐτὰ— τᾶβαλε τώρα τελευταία μὲ τὸ Βουλευτήριον καὶ μὲ τὴν τάξιν, νά ποῦμε, τὴν ἀστικήν, ποῦχει τὴν δύναμιν καὶ τὸ συμφέρον νά θέλει τίτιο τὸ Βουλευτήριον, γιὰτὶ τρώει κ' ἀποζεῖ ἀπὸ τὸ Κασβελάκι, ὅπως ἔλεγε ὁ γέρο—Κανάρης. Ἐσή- κωσε λοιπὸν ἢ ὑστερική α' Ἀκρόπολιν τὴν παντιέρα τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ στὴ φούριαν τῆς καλεῖ ἀνά- μιχτα βοηθοῦς στὸ ἔργο τῆς ἀνασυντάξεως τῆς Χώ- ρας, ἰδικηγόρους καὶ παπάδες, γιαντροὺς καὶ βιομή- χανους, δασκάλους καὶ ἀξιωματικούς, ἀνθυπολόγους καὶ τραπεζίτες, κτηματίες κ' ἀπένταρους, κ' ὄλη τὴν ἀστικὴν τάξιν καὶ τοὺς Ἰάπωνες μᾶζι τῆς Βουλῆς

Καλεῖ, θῆλεγε κανένας, ὄλους ἐναντίον ὄλων. Ποῦ, ὅπως ξέρει τὸ Γαβριηλίδης, θ' ἀναγνώριζε ὅτι δὲν εἶνε δύσκολο νά τὸ φαντάσθῃ. Μὰ ἐκεῖνο, ποῦ ἀπομένει πάντοτε δύσκολο ἀπὸ τὸ πρόγραμμά του νά καθαρῇ καὶ δυσκολότερο νά καθορισθῇ εἶνε τὸ «πῶς» καὶ τὸ «γιατί» θὰ συνεργασθοῦν οἱ ἄνθρω- ποὶ αὐτοί.

Πιὲς κοινὲς ἰδέες; Τί κοινὰ συμφέροντα; Πιὰ κει- νὴ ἀνατροπὴ ἐνώνει τοὺς συνεργάτες αὐτοῦς;— Μιά ἀπάντησι βρισκοῦμε: Ὅλοι οἱ τίμιοι, (ἔτσι ἀόριστα,

ὅπου κ' ἂν ὑπάρχουν) ποῦ νιώθουν νά τοὺς ἐνώνει τὸ ἰνδιαφέρον (ἔτσι πάλι ἀόριστα) γιὰ τὸ Κοινὸ Συμφέρον, πρέπει νά δουλέψουν γι' αὐτὸ, ὀφείλουν νο πολιτεύονται (αὐτὸ πλέον δὲν εἶνε ἀόριστο).

Κ' ἔτσι ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν ἀοριστία τοῦ «γιατί» βγαίνει μιὰ φωτεινὴ ἠθικοπολιτικὴ ἀρχή, ποῦ μᾶς λέει: Ὅλοι ἔσετε οἱ τίμιοι Ρωμιοί, ὅπου, ὅπου κ' ὄ,τι κ' ἂν εἴθετε, ὄλοι ἔσετε ποῦ δὲ στέργετε τὸ παρὸν, ἔχετε πατριωτικὸ καθήκον νά πολιτεύεσθε, νά ἰνδιαφέρεσθε δηλαδὴ γιὰ τὰ Κοινὰ καὶ νά ἐλέγ- χετε τοὺς πολιτικούς. Κ' ἔχετε τὸ καθήκον νά ζετοπίσετε ἀπὸ τὴ Διοίκησιν τῶν Κοινῶν τοὺς μικρο- συμφεροντολόγους. Καὶ τὸ ἰνδιαφέρον σας κ' ἢ Θεί- λησί σας πρέπει νά χαρίσει—γιατί μπορεί νά τὸ κά- νει— στὸν τόπον Κυβέρνησιν, ποῦ θὰ σᾶς δώσει Παι- δεῖα, ποῦ νά μὴ στραβῶνει τὰ παιδιὰ σας, Δικαιο- σύνη, ποῦ νά μὴ δημιουργεῖ Σανταδες, Ἀσφάλεια, Συγκοινωνία καὶ Δουλιὰ Ἐθνική.

Ὀρθία λόγια. Ὀρθίαι ἀρχαί. Κι' ὄλ' αὐτὰ βγαλμένα μέσα ἀπὸ δημοσιογραφικόν, ἀμέθοδο κ' ἀκαθάριστο κάλεσμα σὲ μιὰ κοινὴ ἐνέργεια ὄλων τῶν τίμιων καὶ προοδευτικῶν (ἔτσι ἀόριστα) στοι- χείων τοῦ Τόπου.

Ἐντελῶς ἀντίθετον, τώρα τελευταίαν, θέλησε νά ἐργασθῇ γιὰ τὸ ἴδιον ζήτημα ὁ κ. Σικληρός. Καὶ μὲ τὸ διαβασμὸν βιβλίου του, γραμμὸν μὲ τάξιν καὶ μὲ μέθοδο, ξερά κοφτὰ μᾶς λέει: «Πρέπει νά γίνει ἀνα- τίμησις ὄλων τῶν τιμημάτων» στὸν κόσμον τῶν ἰδεῶν Ἄλλ' αὐτὸ νά τὸ προσμένετε μόνο σάν ἀπο- τέλεσμα μιᾶς ριζικῆς ἀνατροπῆς τῶν Κοινωνικῶν συνθηκῶν. Καὶ γιὰ τὴν ἀνατροπὴ αὐτὴ πρέπει νά δουλέψουν ὁ προοδευτικὸς κόσμος, ἢ φοιτηταριά, τὰ ριζοσπαστικὰ στοιχεῖα κ' οἱ Δημοτικισταί. Ὅλοι αὐτοὶ ἀντάμα πρέπει νά στραφοῦν στοὺς προλετά- ριους (ἐργάτες) νά τοὺς ὀργανώσουν σὲ τάξιν χαρ- αχτηριστικὴ καὶ νά τοὺς μορφώσουν, γιὰ νά μαθουν ὅτι τὰ συμφέροντά τους εἶνε ἀντίθετα ἀπὸ τὰ συμφέροντα τῆς Ἀστικῆς Διοικήσεως τῆς τάξεως καὶ γιὰ νά νιώσουν τὴν δύναμιν τους, δύναμιν ἰκανὴν ν' ἀντιμετωπίσει σὲ πάλιν τάξιν καὶ συμφερόντων τὴν δύναμιν τῆς Ἀστι- κῆς τάξεως. Ἀπὸ τὴν πάλιν αὐτὴ τῶν τάξεων, ποῦ θὰ γίνεται μὲ νόμιμα μέσα... (Κοινβουλευτικὴ μορφή τοῦ Σοσιαλισμοῦ. Γερμανικὴ, δηλαδὴ, μορφή. Καὶ θέλαμε νά ρωτήσομε τὸ συγγραφεῖν: γιατί βρίσκει, ὅτι ὁ Ρωμιὸς σοσιαλιστὴς θὰ ὀμιάσει πε- ρισσότερο τὸ Γερμανὸν κ' ἔχῃ τὸ Γάλλο σοσιαλιστή; Μήπως ἀνακάλυψε ὁ συγγραφεὺς κάπια βαθύτερη

ματίσουνε κατόπι καὶ τὸ πιᾶσουν. Μὰ εἶναι τάχα- τις τρέλλα νά θέλῃ κανεὶς κ' ἀπὸ τώρα; Νά θέλῃ, μ' ὄλη τὴν ὀρμήν, μ' ὄλη τὴν μπόρα τῆς ψυχῆς του. Μ' ὄλη τὴν συνέργειαν τῆς νεβρική του, μ' ὄλο του τὸ εἶναι. Γιατί νά χάνεται μιὰ τέτοια θέληση; Γιατί νά μὴν πᾶν ἐκεῖ ποῦ τὴ σπρώχνεις; Καὶ τὸ ῥέμα ἐκεῖνο τῆς θέλησῆς του, ποῦ τοῦ τὴν πολλαπλασιάζανε μέσα του ἢ λάχταρα κ' ὁ ἀγῶνας, ὁ Ἄντρεας κάθε μέρα, θέλοντας γιὰ τὴν Κατινούλα, βάζοντας τὴν Κατινούλα μὲ τὸ νοῦ του, τῆς τῶστελενε, τῆς τὸ ξεμάκρυνε, τῆς τὸ παρατραβῶσε ὡς ἐκεῖ πέρα, νά μπῇ στὰ σωθικά της.

Βέβαιον εἶναι πῶς εἶτε ὅπως τὸ στοχαζόταν ὁ φίλος της, εἶτε ἀλλιῶς, ἢ θέληση τοῦ Ἄντρεα δου- λεβε καὶ δουλεβε σταπόδαθα τῆς Κατινούλας. Εἶχε καὶ δικὴ τῆς θέληση, μοναδικὴ μάστιχα, τὸ κορίτσι. Μὰ ποιὸς θὰ μᾶς πῇ τί θᾶξίξε, τί θὰ καταφέρνε ἢ θέλησῆς της, ἢ δὲν εἶταν ὁ Ἄντρεας; Μόνον, πα- ραιτημένη, χωρὶς βοηθὸ ἢ μὲ βοηθοῦς ὅποιους τύ- χαινε, θὰ ζῶσε ἀραγες ἀκόμη; Πόσοι πεθάνανε, γιὰτὶ στὸ πλεβρό τους δὲ βρέθηκε πλεβρό ποῦ νά κ- κουμπήσουνε, ὄχι γιὰτὶ τοὺς ἐβρίξε κάτω ἢ ἀβρώστια! Λοιπὸν καὶ ἢ θέληση κάτι μπορεί, ἔξόν ἂν τάποδῶ- σης ὄλα στὴν ἀγάπην, ἐπειδὴ κ' ἢ θέληση τί ἄλλο

εἶναι; Τί ἄλλο εἶναι ἢ ὀρμὴ ποῦ ἀπὸ τὰ στήθια μας πετιέται γιὰ νά χωρέσῃ ὡς καὶ στὰ στήθια σου; Μήπως κ' ἢ δὲν τὴν ἀγαποῦσε καθαφτὸ τὴν Κατι- νούλα ὁ Ἄντρεας, δὲ θᾶμοιζε ἢ θέλησῆς του μὲ τὴν ἀγάπην; Μήπως καὶ προτοῦ φουτρώσῃ σταπόμασά του ἀγάπην ποῦ κ' ἔτι νῦν δὲν τὴν ἐβλεπε, μήπως κ' ὄταν ἀπὸ σπλαχνία, στὸ Χαμονοκόρφι, ἔξαφνα, διαβά- ζοντας τὸ Σοφοκλή, τὴ συλλογίστηκε ποῦ πονοῦσε, μήπως δὲν τὴ γλύτωσε καὶ τότες μὲ θέληση ποῦ τοῦ ἐρχόταν ἀπὸ τὴν ἀγάπην, καὶ, ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῆς Ὀλίας, τὸ ξέρω, ἀπὸ ἀγάπην ὀρισμένην, ἀπὸ ἀ- γάπην, πῶς σωστὰ νά ξετάσῃς, μιᾶς καρδιάς ποῦ εἶ- ναι ἀξία νάγαπᾶ καὶ νά θέλῃ, ἀπὸ ἀγάπην ὄμως, ὄ- πως κ' ἂν εἶναι; Μήπως καὶ τώρα, ὄση θέληση κ' ἂν εἶχε ἀπὸ φυσικὴ τῆς ἢ Κατινούλα, δὲν κινοῦσε τὴ θέλησῆς της, δὲν τὴ γιγάντωνε ἢ θέληση τοῦ Ἄντρεα ἢ λαχταριστή; Καὶ μήπως δὲν εἶναι ἀφτὰ ἔργα πλημμυρισμένης στὸν ἄθροισμα ἀγάπης, ποῦ πό- τε του τὴ νιώθει καὶ τὴ μολογᾶ, ποῦ πότε της ἀ- νοιώθητά του ξεχειλίζει σὲ κάθε κύμα τῆς ψυχῆς του;

Ἡ ψυχὴ τῆς Κατινούλας, γιὰ νάναγαλλιάσῃ, γιὰ νά κάμῃ θέληση, δὲ χρειάζοταν καὶ τόσα, δὲ χρειάζοταν τὴν καθαφτὸ τὴν ἀγάπην καθὼς τὴν ἐν-

συγγένεια του Γερμανικού χαρακτήρα με τον Ρωμείο ;)

Εξακολουθούμε. Από τη νομιμοποίηση λοιπόν πάλη των συμφερόντων θα προκύψουν κοινωνικές συνθήκες άλλες, κοινοβουλευτικά ήθη άλλα, τύπος άλλος, με μια λέξη Πρόοδος και στα ύστερα Κοινωνικό μέλλον ανώτερο. Μας με όλα τ' άλλα που θα επικρατήσουν, θα επικρατήσει και η Εθνική μας Γλώσσα στο Σχολείο, διότι θάνε η γλώσσα των προλεταρίων, που τελικά ενίκησαν στην πάλη.

Εδώ, καθώς βλέπετε, προχωρούμε στην πρόοδο, στη λύση όλων των ζητημάτων μ' ένα γενικό σχέδιο θετικό κι όριστικό. Ο δρόμος μας είναι ο ασφαλής, επιστημονικός, αφού κατά τον συγγραφέα πάντοτε έτσι, με την πάλη των τάξεων, έγινε ο Ευρωπαϊκός Πολιτισμός κ' εξακολουθεί να εξελίσσεται προς την πρόοδο.

Διαβάζοντας το βιβλίο του κ. Σκληρού θα μπορούσαμε επί τέλους να ελπίσουμε, ότι βρισκόμαστε μπροστά σε θετικό πρόγραμμα ενέργειας, αν από μιας αρχής ο συγγραφέας ιφρόντιζε να μας δώσει όλογο καθαρότερα τα κοινά σημεία, τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα, του Προοδευτικού Ρωμιού και του Ριζοσπάστη Ρωμιού. Τι είδους άνθρωποι τάχα να είναι αυτοί; Πού να κατοικούν; Τι λένε; Σαν τι να θέλουν;

Τό ο,τι υπάρχουν στη Γερμανία, ή στη Γαλλία, προοδευτικοί δε θα πεί, ότι έτσι άόριστα γραφόμενο μπορεί να μας πείσει πως υπάρχουν και στην Ελλάδα.

Οί δι Ριζοσπάστες ποιό νάνε; Εκτός αν έννοει τα χαλασμένα μυαλά από την Έκπαιδευσί μας, που δέν τά συνήθισε να δουλεύουν, αλλά στό να λένε μεγάλα λόγια και να ξεφανίζου για μεγαλύτερες ψευτιές και ψεύτικες αλήθειες. Εκτός αν έννοει, τό ξαναλέμε, τους χαμένους, που επειδή τό Σχολείο δέν τους έτοιμάσε για τή ζωή, αλλά τους άνοιξε με ψεύτικες γνώσεις τήν όρεξι για μεγάλα, έν ή στα ταπεινά και για τά ταπεινά γεννήθηκαν κι άπόμειναν, τά βάζουν—άνίκανοι να ζήσουν—με κάθε δουλευτή κ' επαγγελματία, που έχει ψωμί και τρώει, και μισούν τό καθεστώς έπομένως, επειδή τό καθεστώς δίκια έπιτρέπει στους δουλευτάδες μόνο να χαιρόνται τή Ζωή.

Εμείς πραγματική Ριζοσπαστική Ίδέα στον τόπο μας μόνο μια ξέρουμε, που κυκλοφορεί και ζει, και φανατίζει τους προοδευτικούς όπαδαούς της—

όπαδαούς, που δέν τους κινεί κανένα ύλικό, ούτε άτομικό, ούτε τάξεως κοινωνικής, συμφέρον, αλλά καθαίριο τό Συμφέρον τό Έθνικό—τήν ιδέα της Έθνικής Γλώσσας, τήν Ίδέα των Δημοτικιστών.

Μόνοι αυτοί ζούν και μάχονται για μια ιδέα στον τόπο μας. Και τους βλέπεις να μοχθούν, ύλικά όντα, για τήν άύλη Ίδέα τους. Μόνον αυτοί έχουν ένα προοδευτικό και ριζοσπαστικό ψυχολογικό κοινό γνώρισμα: Τό ο,τι κλωτσοπάτησαν μια πρόληψη βαθύρριξη, σαν τή γλωσσική. Και μόνον αυτοί, έπομένως, ύπόσχονται στον άντικειμενικό συγγραφέα, ότι έχουν τά προσόντα να κλωτσοπατήσουν και άλλες πρόληψεις, ως που να φτάσουν στην άνατίμησι όλων των τιμημάτων, αν είναι άνάγκη να φτάσουν ως τά εκεί.

Όσον άφορα τή Φοιτηταριά, ο συγγραφέας, που τόσο ιδιάσθηκε άόριστα να βρεί και στον τόπο μας προοδευτικόν κόσμο και ριζοσπαστικά στοιχεία, άξιους να τους δώσει σύντροφους στην τάξι των Δημοτικιστών, ιδιάσθηκε πάλι να τής δώσει σύντροφο τήν ώρισμένη τάξι των Φοιτητών, ή όποια όμως βεβαιότατα άποδείχθηκεν έχθρικότατη σε κάθε προοδευτική τάση. Και για έμας τους έδώ τό συντηρητικότατο φέριμο τής φοιτηταριάς μας φαίνεται και φυσικότατο. Γιατί ξέρουμε, ότι οι νέοι αυτοί βρίσκονται ακόμα, κάτω από τά νύχια τής όπισθοδρομικής και μεσαιωνικής Έκπαιδευσεως μας. Και ξέρουμε ακόμα σαν παθοί που είμαστε, ότι για να κανένας στον τόπο μας προοδευτικός πρέπει να φρόντισε και να κατώρθωσε να ξεδιπλώσει και τήν τελευταία δίπλα του μυαλού, που άπόχτησε στο Σχολείο. Για μια δε τέτια έργασία—τό χαλασμα δηλαδή τής πρώτης ανατροφής και τό ξανάφταισμα δικής του δεύτερης—ο νέος φοιτητής κι οι πολλοί φοιτηται ούτε ίκανοί είναι, ούτε τον καιρό είχαν. Για τούτο ή φοιτηταριά, ως τήν έποχή που θα μεταρρυθμισθεί τό Σχολείο μας, πρέπει να λογαριάζεται και θα είναι έχθρική σε κάθε τάσι προοδευτική.

Τόν κίνδυνο, άρα, που διατρέχει ο καθένας, που θα πασχίσει να εφαρμόσει στον τόπο μας ο,τι γίνεται στ' άλλα μέρη, βαφτίζοντας μ' όνόματα, προοδευτικά και ριζοσπαστικά στοιχεία, τάξεις ανθρώπων, που δέν ξέρι καν αν υπάρχουν, ή που ξέρι πως υπάρχουν, αλλά δέν ιφρόντισε να πληροφορηθεί κι αν μπορεί να είναι προοδευτικός, δέν τον άπόφυγε κι ο κ. Σκληρός. Για τούτο τους Δημοτικιστάς, τους πραγματικά ριζοσπάστες και προοδευτι-

κούς από τό φυσικό τους, από τή μελέτη κι από τή σκέψη, τους έσυντρόφισσε μ' άνύπαρχτα ριζοσπαστικά στοιχεία και με τή συντηρητικότατη φοιτητική νεολαία. Έν τούτοις έπαινος όφείλεται στον συγγραφέα, διότι μας έκθέτει τό πως πρέπει κάθε σχέδιο ενέργειας να είναι άρτιο, και πρό πάντων, διότι κατώρθωσε να διακρίνει με τ' άλλα τ' άνύπαρχτα και τό μόνο άληθινό προοδευτικό στοιχείο του τόπου μας, τους Δημοτικιστάς.

Κι όταν άποτείνεται προς αυτούς και τους λέει: "Οτι έχουν καθήκον να τεθούν επί κεφαλής τής κάθε προοδευτικής τάσεως και ιδέας κι ότι έχουν καθήκον να μελετούν και να μεριμνούν για τήν κοινωνική κατάστασι, ΝΑ ΠΟΛΙΤΕΥΟΝΤΑΙ δηλαδή, κάμνει κάπως με θετικότερη μορφή τό ίδιο θεάρεστο έργο με τον Γαβριηλίδη, που γενικότατα, άποτεινόμενος προς όλους και προς κανένα, κοπανά: ότι έχουν καθήκον να πολιτεύονται ο κάθε τίμιος πολίτης, ο κάθε πατριώτης, ο κάθε ίκανός και με φωτιά στην καρδιά άξιωματούχος του Κράτους.

Αυτά τά λόγια είναι τό κέρδος των Δημοτικιστών, που θα διαβάσουν τό βιβλίο του κ. Σκληρού.

Μετά ταύτα θα έπρεπε να έπιχειρήσουμε να δούμε, αν ή ύποκλήσι έργατικού ζητήματος στην Ελλάδα και ή συνέχειά του θα φέρει τήν επικράτησι τής Γλωσσικής Αλήθειας και τ' άλλα τ' άγαθά μαζί, που ύπόσχεται τό βιβλίο. Διότι έμεις οι Δημοτικισται τή γλωσσική αλήθεια τή θέλουμε για τό καλό του τόπου μας. Κι αν έπρόκειτο να φέρουμε τή γλωσσική πρόοδο, ρίχνοντας τό Κράτος σε μαλώματα και συφορές και σε δεινά, θα προτιμούσαμε βέβαια να μείνει τό Κράτος στη θέση που βρίσκεται με τό καλλίτερο παρόν και με τό έλεεινό γλωσσικό καθεστώς.

Η εξέταση όμως του άν ο δημοτικιστής πρέπει να βοηθήσει τή δημιουργία έργατικού ζητήματος και τό ξανάμμα τής παλης των τάξεων, για να βσιλέψει κι ή γλωσσική αλήθεια, θα έπρεπε να γίνει, μόνο αν ο συγγραφέας είχε γράψει τό θετικοφανές και μελετημένο σ' όλες τις λεπτομέρειες σχέδιο ενέργειας μελετώντας τον τόπο μας, όταν ίκι' όλα όσα λέει θα ήταν ένδεχόμενα και φόδος να γίνουν. Έπειδή όμως ο συγγραφέας ιφρόντισε να μεταφυτέψει έδώ τό ο,τι έγινε άλλου, με τον άγώνα για τή δημιουργία έργατικού ζητήματος και τά ρίστα που μας ύπόσχεται, μας ύπόσχεται άπλούστατα γέμισμα πίθου Δαναΐδων μ' άνοιχτότερες τρύπες, από έ-

νούνε, τής έφτανε τό άίστημα, τής έφτανε κι ένας λόγος. Τήν τετάρτη, δέκα του Γενάρη, που δέν είχε πιά πλάγι της τον Αντρέα, έλαβε πρϊ πρϊ γραμματάκι της Μοιρίτας και τό συλλογίστηκε να τής γράψη τό μικρό, ίσια ίσια για να παρηγορήση τή μοναξιά της. Έλεγε μέσα πως τής χάρισανε σωρό σωρό νόστιμα, όμορφα, σφινταχτερά πράγματα τήν πρωτοχρονιά, μα πως τώραίότερο τό χάρισμα που θα μπορούσε να γίνει, θάταν ή γιατρεία τής Κατινούλας. Δέν τό ύποφιαζότανε κείνη τή στιγμή τάγαθό τό παιδάκι, τί δίκιο που είχε να τό πωθι και πόσο ή άρρωστη δούλα έμελλε να τής σταθι χρησιμη κατόπι. Δέν τό ύποφιαζότανε μήτε ή δούλα ή καημένη. Αναψε όμως ο νους της με τά λόγια τά θεόγλυκα τής λατρεμένης, πής ή φαντασία της όρόμο, είτανε πιά γιατρεμένη. Άφινε τό Μπ..., έτρεχε στην Κερμαρία και τήν πέμπτη, έντεκα, μηνούσε του Αντρέα πως αβταν έρθη τάγγελοίδι μου στο Χαμονοκόρφι, μπορεί να τήχη για βέβαιον πως θα τή φάω στα φίλιά, κι αφού όλοι μου παραγγέλνουνε να τρώγω, να τρώγω πολύ, καιεις δε θάχη τό δικαίωμα να μου πη τίποτις.» Και τέλειωσε τό γράμμα της με φωνή έλλιδα, πεποίθησης και χαράς: «Αφέντη μου, τή χρυσή μου τή φαμελιά τή φιλω με όλη, όλη τή

ζωή μου που θάνει μακρινή.»

Δέν τήν έμελε πια μήτε για τό βήχη της μήτε για τήν κούραση. Θύμωνε μάλιστα και με τήν κούραση και με τό βήχα. Καλό σημάδι κάποτες στον άρρώστο κι ο θυμός: δείχνει πως θέλει να γλυτώση, βάζει τά δυνατά του, έτσι του έρχεται κι ή δύναμη. «Έμεινα πλαγιασμένη ως τις δυόμιση, αν και λαμπρός ο καιρός για περίπατο: κοιμόμουνε δέν κοιμόμουνε, άχουζούρεφτη χουζουρεμένη, μισά μισά: στο τέλος από τή φούρκα μου σηκώθηκα, γιατί τόντις ή κούρασή μου κάποτες με φουρκίζει, πρέπει να πάρω άπάνω μου για να βγω από τό κρεβάτι μου όξω, που και τό κρεβάτι καταντφ να με κουράζη.» Ο κ. Σεβιλιάς γυρέβει να τής κόψη τό βήχα με σιναιπισμένα καταπλάσματα, ιωδοβάμματα και τέτοια «Ναι, χωρίς άλλο, κι ο,τι μου διατάξη και γώ τώρα τό βρίσκω πως ο βήχας μου πια είναι βαρετός με τό παραπάνω: θέλω να τον ξεφορτωθώ, με κουράζει από τό πρϊ, πολύ δέν έβηξα: μα τή νύχτα με ακοίξει.»

Όστόσο τά μαντάτα δέν είτανε διόλου άχάμνά. Θάματα, ή ραδιογραφία. Τό γράμμα της παρασκευής, δώδεκα, σημαντικό, πιδ σημαντικό άπ' όσα έλαβε ο Αντρέας κι άπ' όσα με τά μάτια του

είδε. Σημκντικότερο άκόμη, γιατί τό βχλιογραφημα τής παρασκευής εκείνης σε ναποκορύφωνε όλα τάλλα: «Πολυαγαπημένη μου αφέντη, άμέσως να σε άναγγείλω τήν έξοχή τήν είδηση, δηλαδή πως σήμερα ο κ. Χουίταρις είτανε τρελλός από τή χαρά μου είπε πως σήμερα μονάχα μπορούσε τόντις να πη πως ή φούσκα φκνέριανε σπουδαία καλητέρεψη κι από μέσα. Πηδούσε από τή χαρά του μπροστά στη Βιχτώρια και μπροστά στο δούλο του. Μου είπε πως στ' αλήθεια απορούσα να πω τώρα πως τό φως, στο Μπ... τό βήχα. Μου λαφροχτυπούσε τά σέλια μου από τή χαρά του. Έμεινε αστισμένη. Και μου είπε άκόμη πως να ή ώρα νάχω και παρξονα, ίσια ίσια σήμερα. Μα εγω παραπονούμουνε για κάτι παντάπασι διαφορετικό που θα σε τό δηγηθώ παρακάτω. Μου είπε πως με τά σωστά του είτανε πολύ, μα πολύ φκνιστημένος σήμερα. Μου έβαλε στη φούσκα ένα γυάλινο μασούρι, όχι όμως που να μου μπη ως τ' ύβθος, παρξ μόνο στού ζώχειλου τήν μπασιά. Πιθανό πως έχει πάρα πολλή δύναμη για να τό δοκιμάση ως τά μέσα μέσα. Θα προχωρήση, λέει, άγάλια γάλια. Είτανε τόσο χαρούμενος που κάθθησε πλάγι μου σε μια καρέπλα, κι όλη τήν ώρα μου χαμογελούσε κι άλλη κουβέντα δέν είχε. Ποτί μου

κείνες του άλλου πιδου, που — καθώς λέει — γεμίζουν όσοι φροντίζουν να επιβάλλουν τη γλωσσική αλήθεια με τις ακαδημαϊκές συζητήσεις.

Διότι έχουμε κ' εμείς την ταπεινή επιστημονική γνώμη, ότι κανένα ζήτημα κοινωνικό, ούτε το εργατικό και η συμπαρομαρτούσα πάλη των τάξεων, δεν επιβάλλεται με το έτσι το θέλω, διότι έτσι μου άρises και αποφάσεις, αλλά γεννιέται **μόνο του, με τόν καιρό του κι από την ανάγκη.** Που θα πει, πως για να δημιουργηθεί εργατικό ζήτημα και τα λοιπα, θα έπρεπε να ζήσει πρώτα μια Βιομηχανία αληθινή, που δε θα ζήσει, διότι το θέλουν οι Σπουδασταί της Γερμανίας, ή οι Δημοτικισταί της Αθήνας, αλλά διότι βρέθηκε στην Ελλάδα πρώτη ύλη βιομηχανίας κ' επομένως συμφέρει στον Α ή τον Β κεφαλαίου να χτίσει φάμπρικα στον Πειραιά, ή στον Αχλαδόκαμπο. Μά επί του παρόντος η γενική γνώμη των καλλίτερων είναι, ότι η προστασία της Ελληνικής ψευτοβιομηχανίας, που φυτοζωεί χάρις στο δασμολόγιο, είναι κακό, και πρέπει να λείψει καλλίτερα. Πρώτη γάρ ύλη, κάρβουνο, βαμβάκι, μετάξι, μαλλί, σίδηρο, ράδιο δε βρέθηκε στον τόπο, μήτε υπάρχει. Άρα βιομηχανία δε θα υπάρχει. Κ' εφόσον δεν υπάρχει Μεγαλοβιομηχανία, που μόνη μπορεί να δημιουργήσει, να οργανώσει και να πειθαρχήσει εργάτες, ή τακτική να επιχειρήσουμε δημιουργία εργατικού ζητήματος και τσάκωμα τάξεων, είναι τακτική ούτοπιστικότερη από την τακτική των όσων επιχειρούν να λύσουν το γλωσσικό ζήτημα με ακαδημαϊκές συζητήσεις. Μόνον από άνθρωπο, που δεν επάτησε το πόδι του στην Ελλάδα, — και τέτιος πληροφορούμεθα πως είναι ο κ. Σκληρός — μπορούσε να συμβουλευθεί κάλεσμα των άγροτων στις πόλεις, για τη δημιουργία εργατών κ' εργατικού ζητήματος, όταν είναι πασίγνωστο και κοινοτοπία ισχύει. 1ον) "Οτι η καλούμενη Ελληνική Βιομηχανία είναι ψεύτικη ως τη ρίζα κι' ότι συμφέρει να μην υπάρχει, γιατί δεν έχει κανένα στοιχείο μέσα της βιώσιμο. 2ον) "Οτι ο πρώτος πλουτολογικός παράγοντας στην Ελλάδα είναι και πρέπει να είναι η γεωργία και η κτηνοτροφία της. Κι' ότι δυστυχώς οι άγροί μας είναι δίχως χέρια και πρέπει, αν είναι δυνατό, να κληθούν πληθυσμοί από τις πόλεις στους άγρους. Και 3ον) "Οτι στην Ελλάδα φτώχεια γενικώς και φτώχεια χρήσιμη δεν υπάρχει, για να αναγκασθεί ο προοδευτικός να συμπάθησει και να υποστηρίξει τα συμφέροντα πληθου-

σμού δυστυχισμένων και χρησίμων. Πράγματα, που θα συνίβαιναν κ' εδώ, και θα συμβούνε μόνον όταν θα γίνει και στην Ελλάδα Βιομηχανία, που θα κάνει την Ελλάδα μεγάλη, όπως κάνει μεγάλη τη Γερμανία ή βιομηχανία της. Και μόνον όταν πληθωρίσουν οι γεωργικοί πληθυσμοί κ' έρθουν στις πόλεις εργάτες, που θα χρειάζονται στη Βιομηχανία μας, που θα εργάζεται για το συμφέρον και το μεγαλείο του τόπου μας, όπως πληθωρίσαν πρώτα οι γεωργικοί πληθυσμοί της Γερμανίας κ' έγιναν από το περιπλέον τους οι εργατικοί, που πρέπει τώρα να ευμερούν για το συμφέρον και το μεγαλείο της Γερμανίας. Κι' άπάνω μάλιστα σ' αυτό τολμώ να έχω μια γνώμη, την ακόλουθη: "Οτι αν δεν έφροντιζαν για την ευμερία και τα συμφέροντα της τάξεως των εργατών στη Γερμανία οι Μπίμπελ και Σικ θα έφροντιζε περισσότερο βίβαιο ο Κάιζερ κ' η Κυβέρνησις του, πράγμα που μας φαίνεται και πως έγινε κι' όλας.

Και λοιπόν σύμφωνα με την Επιστήμη, που μας μαθαίνει, ότι τίποτε δεν είναι άπόλυτο αλλά το πέν είναι σχετικό, εκείνο που περιστάσεις ειδικές το εξέθρεψαν, με τη μορφή του κοινοβουλευτικού και προοδευτικού σοσιαλισμού, στη Γερμανία, δε μπορεί μ' άλλες, έντελώς διαφορετικές, συνθήκες να γίνει και στον τόπο μας.

Κάτι τέτιο συμπέρασμα θέλαμε να εμπιστευθούμε στον πολύ διαβασμένο και σπουδασμένο συγγραφέα του Κοινωνικού μας Ζητήματος.

Και τώρα αφού μιλήσαμε για την έλλειψη τοπικού χαρακτήρα στο βιβλίο του κ. Σκληρού, πράγμα που ακκ' έξοχην» μας ενδιαφέρει, ο πειρασμός δε μας αφήνει να του μιλήσουμε στο αυτί και για το όλο πνεύμα και τις θεμέλιες πέτρες του έργου του τ' ακόλουθα. Αον) "Οτι ο Μαρξισμός δεν αποτελεί άπόλυτη επιστημονική αλήθεια, αλλά σοβαρή μόνον υπόθεσι όμως επιστημονικήν. Κ' επομένως σαν υπόθεσις που είναι μπορεί να μην είναι κι' η αλήθεια.

Βον) "Οτι η εξέλιξις των κοινωνιών πιθανότατα είναι να γίνεται με τη βοήθεια της πάλης των συμφερόντων και των τάξεων, αλλά πάντως έχει κι' άλλους παράγοντες και μάλιστα ένα: Την πάλη του Πνεύματος.

Και τέλος (το στοιχειωδέστατον) ότι εξέλιξις και πρόοδος δεν είναι το ίδιο πράγμα. Άλλ' ότι η εξέλιξις μπορεί να μας φέρει τόσο στην πρόοδον, όσο στον χαμό, όσο και σε πολιτισμό άλλης μορφής πα-

ράλληλον όμως, όσο και στις διαμέσεις θέσεις του σχήματος, που εύκολα το αναπαριστούμε με το νου μας. Για τούτο ίσα ίσα στην Ευρώπη — καθώς διαβάζω στα βιβλία — δίπλα στους υποστηρικτές της ιδέας, ότι η πάλη των τάξεων, που άρχισε, θα οδηγήσει στον κοινωνισμό και στην πρόοδο, βρίσκονται οι άλλοι — όχι οι χειρότεροι, μήτε οι μικρότεροι βίβαιοι — που υποστηρίζουν, ότι η πάλη, που άρχισε κι' είνε γεγονός, οδηγεί σχεδόν βίβαιο τον ευρωπαϊκό πολιτισμό στο χαμό του. Διότι ενώ αυτός έχαρισε στο άτομο την ελευθερία του σώματος, του πνεύματος και της ενέργειας, ο κοινωνισμός μας οδηγεί στην υποδούλωσι του ατόμου στο Σύνολο.

Αυτά όμως για μας είνε ξένες έννοιες και ξένα δαιμόνια. Η δουλιά μας ή θαυματο σήμερα είναι το να δούμε, αφού μια φορά το θέμα μπήκε στη θέσι του, αν πρέπει οι δημοτικισταί — ξεχωρα από την ιδέα του να κινήσουν εργατικό ζήτημα και πάλην τάξεων — αν πρέπει να ζητήσουν βοήθειαν από τις λαϊκές τάξεις, ζητώντας να τις μορφώσουν και τους άνοίξουν τα μάτια με την έλπίδα, ότι μια μέρα μορφωμένες οι λαϊκές τάξεις θα ζητήσουν παιδεία και διοίκησι της προκοπής.

Η πρέπει να μη σπαταλήσουμε ήθικές δυνάμεις και παράδες άδικα σε άγωνα άγωνα, διότι — όπως εγώ τουλάχιστο το πιστεύω — δ' λάός, το πλήθος το άσύνταχτο, άνίκανο να έννοήσει κ' έτοιμο να πράξει, θα πράξει πάντοτε, τι του σφυρίζουν συκοφαντικά στο αυτί οι δημοκόποι και οι άγρυπνοι γλωσσαφύλακες και άρχαιοφύλακες, που το διοικούν σήμερα κι' όλας.

Κι' αν αυτό είναι αληθινό πión δρόμον πρέπει να ακολουθήσουμε οι Δημοτικισταί; Πως πρέπει να πολιτευθεί η πραγματική αυτή προοδευτική τάξις, όχι μόνο για να φέρει ευνόική λύσι στο γλωσσικό ζήτημα, αλλά για να φέρει το Σύνολο, το Κράτος, το Έθνος, το Γένος, στο δρόμο της σωτηρίας του; Η άπάντησις θα δοθεί μέσα στις σελίδες ενός βιβλίου, που γράφεται.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

δεν τ'ν είδα τόσο χαρούμενο κ' έμοιαζε να λήη πως τί κρίμα και να μην είστε παρώ. Του είπα πως άβριο θα τα μάθετε το πρωί. Μ'ν είπε πως τώρα πρέπει να ταναβαλούμε μια μέρα πιο ύστερα και να πάω, άντις τρίτη, μόνο την τετάρτη, στις δύομιση. Άς ξαναάρθουμε ως τόσο στα ψεινά μας τα βραδινά. όπως σας τ'γραφα έχτές, ήπια δέκα κόμπους από το λεγάμενο το γιατρικό, το λάουδανο, και τοιμαζόμουνε να κοιμηθώ. Μά έτυχε το αντίθετο, γιατί το λάουδανο τόσο με τάραζε, τόσο με κατακλόνισε που μάτι: δεν μπόρεσα να κλείσω πριν από τη μια τα μεσάνυχτα. Το κεφάλι μου φωτιά κι' άδύνατο να κατασταλαζή το αίμα, να ήσυχάσω. Στο τέλος αποκοιμούμαι: τρεις τέσσερις ώρες και πάλε ξυπνώ, βήχοντας όμως κάμποση ώρα, κι' αποκοιμούμαι ξανά ως τις έφταμιση. Θερμομετρουμαι, 37°6. Πίνω τη σούπα μου με όρεξη. Θερμομετρουμαι να δω, και δέφτερη φορά: δε σάλεψε πάντα 37°6. πίνω τον καφέ μου, τρώω κ' ένα κομματι ψωμί, γιατί πεινούσα, που είναι καλό πράμα, χαιρόμουνε και χαίτιας σας. Αναπαυόμαι προσιμένοντας τον κ. Χουίταρη που δε μας είχε πει τί ώρα να πάμε. Λοιπόν είμουνε στο κρεβάτι και προγεμάτιζα, όταν άξαφνα, μεσημερι και ίκοσι, φτάνει και μου λέει πως έρχ-

ται από το Νοσοκομείο, πως πρέπει στις δύομιση να ξαναγυρίση και πως να είμαι σίτι του στις δυό παρά τέταρτο. Και να σας για ποιό λόγο είμουνε θυμωμένη, κι' άρχινούσα να του λέω πως πρέπει από τα προτήτερα να μου όρξζη την ώρα, είδημ' άλλιως — ίπειδη μόλις τέλειωνα το φαγι μου στη μίζ — λοιπόν αναγκάζομουνε να βιαστώ και με κουράζει κάμποσο. Ίσια ίσια κουρασμένη σήμερα δεν είμουνε: είμουνε και πλυμένη από το πρωί: μα του το είπα πτήδες, τόντις δε μου είναι κόμμοδο διόλου. Είμαι βίβαιη πως θα με έγκρίνετε. Προγεμάτισα το μεσημερι με την ίδια όρεξη που είχα και άλλοτες: εγώ θαρρώ πως τώρα τα πράματα θα στρώσουνε απ' όλας τις μεριές. Η θερμοκρασία μου το βράδι 38°7. το πρωί, 37°7: έτσι βγαίνει και όίμα. Μη μου κατσουφιάσετε, αφέντη, αφού κλόλας το γράμμα μου σας φέρνει: θεόγλυκα μαντάτα. Μά ξέρετε τί παρτήρητ, κοιτάξετε: η θερμοκρασία μου προχτές, 37° — 37°6, έχτές, 37°1 — 37°3. Περιήμη, δεν έχω δικιο; Γιατί σήμερα 38°7; Γιατί νομίζω πως κάθε φορά που πάω στο κ. Χουίταρη, ανεβαίνει όποτε την ίδια μέρα, ποτε την άβριανή. Όσ'όσο περίεργο: ίσα με τώρα είμαι πολύ καλά. Και μια κενωσιά μονάχα, ενώ τέσσερις οι κενωσιές μου έχτές. Πήρα

και μισό χάπι όπιο. Παράξενο αλήθεια να μην τη νοιώθω κανε τη θερμοκρασία. Είμαι πολύ καλύτερα παρ' όταν είσατε δώ. Για το λάουδανο, μου λέει ο κ. Σεβιλιάς πως κάποτε τέτιοι κάποτελέσματα του, μα πως οι κόμπους μου καταπραύνανε τους πόνοους, μου κόψανε και το βήχ' δεν πειραζει που με ταραζανε, αφού ά δεν τους επαιρνα, ίσως και να πονούσα περισσότερο. Του είπα πως ζύπνησα με πονοκέφαλο, κι' άμα ήπια τη σούπα, μου πέρασε άμέσως. Πάντα όλη μου δική σας. Κάμποσο καθησε ο γιατρός. Βιάζομαι για το γράμμα. »

Το γράμμα, όπως λέγαμε, κορύφωσε τόντις το ραδιοθεράπεμα ή τουλάχιστο από το γράμμα της άρτί, έβλεπε πως έφτασε το ραδιοθεράπεμα στην κορφή του: άνήφορος από τη μια μεριά, και τον άνεθήκανε ως τη στιγμή εκείνη που η Κατινούλα με τ'όση ζωεράδα την περιέγραφε: τον άνέθηκε με κόπο, έννοείται, μα τον άνέθηκε: να όμως που άρχιζε από την άλλη τη μεριά κι' ο καθήφορος: έμελλε το δύστυχο το παιδι να κατακυλήτη όλοένα, ώσπου να να τη στατατήση ένα χέρι: δυνατό. Την αφάνισε το ραδιογράφημα τ'άπανωτ' ξεχάσανε οι γιατροί το ρητό τάρχαίο, πως άκρη όγιεινή σφαλερή. Σφκλερό, φαίνεται, και το θεράπεμα, όταν πετυχαίνει τόσο

‘Ο ΝΟΥΜΑΣ,,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ
Φρ. χρ. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κιάσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ἐθν. Τραπεζῆς Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιδόδρομου, (Ὁφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ). Στὸ Βόλο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνδὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Μελέτη καὶ σκέψη—Τὰ παιδιὰ — Νὰ ἐπικη-
ρουχοῦν κ' οἱ βιβλιοκάπηλοι.

ΜΕΛΕΤΗ καὶ σκέψη. Νὰ, τί λείπει ἀπὸ τοὺς Ρωμιοὺς. Καὶ συμβουλευόμενος ὁ Διαδόχος τοὺς ἀξιωματικοὺς στὰ μεγάλα γυμνάσια νὰ μελετοῦν καὶ νὰ οὐκ ἐξοφλοῦνται, ὅλους τοὺς Ρωμιοὺς συμβούλευε. Κάθε ζήτημα, καὶ τὸ σοβαρότερο, στὸ κάθε φαινόμενο τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς, δίχως μελέτη καὶ δίχως σκέψη τὸ καταπιάνομασθε ὅπως τύχει καὶ ὅπως τὸ συλλογιστοῦμε κείνη τῇ στιγμή. Δὴλ. μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς πὼς δουλεύουμε μ' ἔμπνευσιν, πὼς αὐτοσχεδιάζουμε. Κ' εἶναι, πάνθ' ἐμὰ τα, μερικὰ πράγματα ποὺ χρειάζονται μελέτη καὶ σκέψη, μελέτη καὶ σκέψη χρονῶνε, γιὰ νὰ πιτύχουμε καὶ ποὺ μὲ τὸ αὐτοσχεδιασμοῦ χαντακῶνται.

Τὰ λόγια τοῦ Διαδόχου νὰν τῇ μελετήσουμε βαθιὰ οἱ ἀξιωματικοὶ μας, νὰν τὰ μελετήσουμε βαθιὰ καὶ οἱ Ρωμιοὶ καὶ μὲ δαῖτα νὰ κανονίσουμε τὴ μελλούμενη δουλιὰ μας. Μελέτη καὶ σκέψη μᾶς χρειάζονται γιὰ νὰ πορτήσουμε στρατό, τὰ ἴδια μᾶς χρειάζονται γιὰ νὰ πορτήσουμε καὶ Κράτος. Χρειαζόμαστε νὰ κουράσουμε λίγη τὴ σκέψη μας γιὰ νὰ σωθοῦμε.

ΟΠΙΟΙΟΣ ἔβλεπε τὴν Κεριακὴ τὸ πρῶτ' ἂν μικρὰ πριγκιπέπουλα νὰ πηγαίνουν καθ' ἑαυτὰς μπροστὰ ἀπὸ τὸ στρατὸ ποὺ γόργε στὴν πόλη, ὕστερα ἀπὸ τὴν τελετὴ ποδῶνε στὸ Γουδί, ὅπου τὰ βλεπε ξεχνοῦσε πὼς εἶναι βσιλῆπουλα καὶ τὰ χαμῶνε μόνο ὡς παιδιὰ ποὺ ἔτσι, πάντ' ἄπο-

λαμπρά. Δὲν τὸ καταλαβανε, δὲ σταθῆκανε τὴν ὥρα ποὺ ἔπρεπε νὰ σταθοῦνε. Γυρέβανε τὴν γιαντρεῖα, καὶ ζύγωνε ὁ κίντυνος συνάμα καταχραστοῦνε τὸ φῶς καὶ φέρνανε τώρα τὸ σκοτάδι. Τὸς θάμπωσε ὁ ἥλιος καὶ δὲ θυμηθῆκανε τὴ νύχτα. Δὲν προσέβανε στὸν κανόνα τῆς ζωῆς, στὸν κόσμου τὸν κανόνα, δὲν προσέβανε στὴ γυροστρεψιὰ τῆς γῆς ποὺ σοῦ μαθαίνει νὰ σμῆλγες ἀρμονικὰ τὴ μέρα μὲ τὴ νύχτα, τὴν ἀπραξιά μὲ τὴν πράξη. Ὁνειρεφτήκανε τὴ μέρα γιὰ παντοτινὴ δὲν τὴ μετριάσανε μὲ τῆς νύχτας τὴν καλοσύνη καὶ τὴν κόντεβε ἡ νύχτα νὰ γίνη παντοτινὴ σὰν τὸν ἑρὸ τους μιὰς ἀπρόφταστῆς μέρας.

Ἀπὸ τὴν παρσκεβή, δώδεκα τοῦ Γενάρη ὅπου πηδοῦσε ὁ κ. Χουίταρης ἀπὸ τὴ χαρὰ του, μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πὼς ἀρχίσανε τὰ πράγματα νὰ χειροτερίζουνε μὲ τὰ σωστά. Δὲ φανερώθηκε ἀμέσως τὸ κακὸ ἢ τὰ χίλια τὰ κακὰ ποὺ βιχτήκανε ἀπάνω τῆς, γιὰτὶ ἕνα ἕνα λὲς καὶ πιάσανε νὰ τῆς πολιορκήσουνε τὴν ξαστενισμένη, τὴν κλονισμένη τὴν ὑπαρξή τῆς. Ὁ κ. Σεβιλὰς τὸ καμάρωσε μάλιστα, τὸ εἶπε ἀξιόλογο σημάδι ποὺ τὶς δεκατρεῖς, κατόπι λοιπὸν ἀπὸ τὸ ραδιογράφημα καὶ μ' ὅλη τὴν ἀντιαβγικὴ ραδιονέργεια, ὡστόσο ἀδιαθέτησε ἡ Κατινούλα, τρεῖς

στὰ πρέπει νὰ βαδίζουν καὶ νὰ βλέπουν, ἀφοῦ σ' αὐτὰ στῆ-
ρίζονται ὅλες οἱ ἐλπίδες μας γιὰ τὸ μέλλο. Σῶνε μοναχὰ
ὁ δασκαλισμὸς νὰ μὴν τις ψαλλιδίσει κι αὐτὰς τις ἐλπί-
δες μας.

*

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΑΖΑΡΟ δίνει καὶ παίρνει πάλι. Ἄ-
διάντροπο καὶ λωποδυτικώτατο παζάρι ποὺ τὸ προστατεύει
ἡ Πολιτεία χωρὶς νὰ παίρνει κανεὶς μερικὸ ἀπὸ τὶς κλεψίες.

Τοῦ κάκου οἱ γονεῖς σκίζουν τὰ ρούχα τους κ' οἱ φη-
μερίδες χαλνοῦνε τὸν κόσμο μὲ τὶς φωνές. Κανεὶς δὲν τοὺς
ἀκούει. Οἱ βιβλιοκάπηλοι κάνουνε ἥσυχα ἥσυχα τὴ δουλιὰ
τους καὶ ληστεύουν ἀδιάντροπα τὸν ἄμοιρο τὸν κοσμάκη.
Καὶ νὰ δαῖτε καὶ τοῦτο τάνάποδο· ληστὲς ἐπικηρυχου-
νται κάθε μέρα δὲν εἶδαμε ὅμως ποτὲ νὰ ἐπικηρυχτεῖ καὶ
κχνένες βιβλιοκάπηλος

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

"Ὡ! ἄκου με, ποὺ μὰ χαμένη
γυρεύω θύμηση νὰ σοῦ ξεπνήσω.

"Ἄκου με, μία περασμένη
καὶ γλυκειὰ θύμηση θὰ σὲ κοιμήσω.

"Ἄκου με, καὶ τὰ περασμένα
μπροστὰ σου πάλε θὰ φανερωθοῦνε.

"Ἄκου με, καὶ τὰ ξεχασμένα
ἀλάκαιρα θὰ νὰ σοῦ θυμηθοῦνε.

"Ἄκου με, ἄκου με λιγάκι....

Εἶμαι ὁ ἦχος ἀπὸ τὸ τραγοῦδι
τὸ μυστικὸ. Ἔνα φιλάκι
σοῦ δίνω καὶ σ' ἀφίνω ἕνα λουλοῦδι

Τοῦ μέσα κόσμου σου, νὰ, τώρα
τὸ ἄγνωστο τὸ σημαντικό σημαίνει.

"Ἄχ! ἄκουσέ με λίγην ὥρα,
γιατὶ εἴταν φύγω τίποτις δὲ μένει....

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ.

Θ Ε Α Τ Ρ Ι Κ Α

ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ

Ἄπ' ὅλους τοὺς καλλιτέχνες, ἐκεῖνοι ποὺ συνε-
δένονται περισσότερο μὲ τὸ κοινὸ, ἐκεῖνοι ποὺ βρι-
σκονται περισσότερο στὴν πράξη παρὰ στὴ θεωρίαν,
εἶναι, βέβαια, χωρὶς ἀντίλογον οἱ ἠθοποιοί. (Ἡ λέ-
ξη ἔχει καθιερωθεῖ πιά). Αὐτὸ δὲν ἔχει ἀπλή μονάχα
σημασία. Μέσα στὴν πολυμορφία τῆς σημερινῆς ζωῆς,

μέρες κιάσας, ἀπὸ τὶς δεκατρεῖς στὶς δεκαπέντε τὸ
βράδι, ταχτικά, σὰ γυναίκα γερὴ, μὲ ἀχαμνὲς ὁ-
μιᾶς θερμοκρασίας, 37°7—37°9, 36°6—38°7, 37°6
—38°7. Δὲν τὴ συχίζανε. «Ἀπὸ τὸ μεσημέρι, τοῦ
ἔλεγε, τὸ κεφάλι μου ξελαφρωμένο.» Κι ὁ βήχας σὰ
νὰ λιγότερο· δηλαδὴ ἀφοῦ σκεδὸν ὅλο τὸ σάββατο
ἔβηξε, ὅπως συνήθιζε καὶ ἀπὸ πρῶτα σὲ τέτοια περί-
τταση, τὴν κεριακὴ τοῦ μνηοῦσε πὼς δὲν ἔβηξε διό-
λου, κ' ἡ ὄρεξη λαμπρῆ. «Ὁ κ. Σεβιλὰς μοῦ ἔδω-
σε μιὰ συμβουλὴ περίφημη, νὰ κάνω μιὰ σαλτσίτσα
μὲ λίγο ξύδι καὶ λάδι καὶ μὲ λιαλολιανοκομμένα
κρομμυδάκια κ' ἔτσι νὰ τρώγω τὰ στρεῖδια, ἐγὼ ποὺ
πρῶτὰ δὲν τὰ γαποῦσα. Θεόγλυκα μοῦ φανήκανε.
Σήμερα τὰ δοκίμασα, πρὶν ἀπὸ τὴ σούπα, μ' ἕνα
τόσο τόσο κομματὶ ψωμί. ἔπειτα βούφηξα τὴ σούπα
μου, ἔφαγα μιὰ καλὴ ἀρνήσια κοτολέττα, δύο γε-
μάτες χουλιαριὲς βύζι παχὶ παχὶ, κομπόστα, ἕπια
τὴ ζεστή μου τὴν τιζάνα, γιὰτὶ τσάϊ δὲν πίνω, καὶ
τὸ ποτηράκι βροσὸλι ποὺ μοῦ διάδρισε ὁ κ. Κούρης.
Ἄπὸ κεῖ νὰ κρίνετε, ἀφέντη, πὼς πηγαίνω πολὺ
καλῆτερα. Ἡ Βιχτώρια μοῦ λέει νὰ σὰς γράψω πὼς
ἔδω καὶ τρεῖς ἢ τέσσερις μέρες βρίσκει στὴν ὑγεία
μου ἀληθινὴ καλητέρεψη. Σὰς τὸ λέω, ἀφοῦ τὸ θέ-
λει μὲ κάθε τρόπο. Μὰ τὸ ξέρετε πολὺ καλά καὶ

ὁ πλουτολογικὸς ἀγῶνας τῆς κοινωνίας, εἶναι ὁ πρῶ-
τος καὶ ὁ μέγας, καὶ ὅλες οἱ καλλιτεχνικὲς ἰδεο-
λογίαι σκοντάφτουν πάντα ἀπέναντο του. Ὅμως μέσα
στὴν τόση πραχτικότητα, ἐρχονται στιγμὲς ποὺ οἱ
ἄνθρωποι διψοῦν μιὰ πνευματικὴ λειτουργία, ἀπάνου
ἀπὸ τὰ συνειθισμένα. Καὶ ἡ τέτοια διψὴ εἶναι ποὺ
φέρνει τὴν προσοχὴ τοῦ πολλοῦ κοινοῦ στὴν καλλι-
τεχνία. Τὸ πῶς εὐκολο, τὸ πῶς πρόχειρο ξεδίψασμα
βρίσκεται στὸ θέατρο. Μὰ ἴσως καὶ τὸ πῶς σπουδαῖο.

Κ' ἔτσι ἡ ὑποστήριξη τοῦ θεάτρου, σὲ κάθε κοι-
νωνία, εἶναι πῶς σημαντικὴ ἀπὸ τὴν ὑποστήριξη κά-
θε ἄλλου κλάδου καλλιτεχνικοῦ. Τὸ παρατηροῦμε
σήμερα κ' ἡμεῖς ἔδω, βασιτώντας πάντα τὶς ἀναλο-
γίες. Ὅτε ὁ ποιητὴς, ὅτε ὁ ζωγράφος, καὶ ἀκόμα
καλὰ καλὰ ὅτε ὁ μουσικός, ὑποστηρίζεται τόσο ἀπὸ
τὸ κοινὸ—ἀδιάφορο ἐν τούτῳ εἶναι μικρὸ ἢ μέγαλο,
—τὸ θέμα ἀλλοιωτικὸ, —ὅσο ὁ ἠθοποιός. Ἐκεῖ ποὺ ὁ
στοχαστικὸς, ὁ βαθύς, ὁ ἀψηλόνότητος ποιητὴς, περ-
νάει σκεδὸν ἀπαρατήρητος, ὁ καλὸς ἠθοποιὸς θυμά-
ζεται καὶ λογαριάζεται. Ἄς ποῦμε πὼς ἡ αἰτία εἶ-
ναι τὸ πὼς ὁ ἠθοποιὸς μᾶς παρασταίνει τὴν ἰδέαν,
σωματοποιημένη καὶ ζωντανεμένη, πῶς χτυπητὴ στὴν
ἐντίληψη, ἀπὸ τὸν ποιητὴ, ποὺ τὸ ἀκολούθημα του
σὲ ὕψη καὶ σὲ βαθύ, χωρὶς τὸν ἠθοποιὸ διερμηνέα —
ἐν τύχῃ ὁ ποιητὴς νὰ εἶναι δραματικός· ἀπαιτεῖ
ἐργασία τοῦ μυαλοῦ δυνατώτερη καὶ συνθετώτερη.

Γιὰ τοῦτο ἴσα ἴσα ἔχουμε τὴν ἀπαίτηση οἱ ἠθο-
ποιοὶ νὰ στέκονται πάντα σ' ἕνα βαθμὸ ἀξίας, καὶ
νὰ πασιζοῦν ὅλοένα νὰ ρουφήξουν τὴν αὔρα μιᾶς ἀ-
ληθινῆς τέχνης, καὶ μάλιστα ἀφοῦ ἡ μηχανὴ Τέχνης
σ' αὐτοὺς μοναχὰ δὲ γίνεται μητριά.

Στὸ θεατρικὸ τῆς «Νέας Σκηνῆς» καὶ φέτο κα-
θὼς καὶ πάντα, στήθηκε ἡ χάρις νὰ περυσιασθῇ στὸ
κοινὸ τὴν κ. Κυβίλη Ἀδριανῶ. Εἶναι ἡ τεχνήτρα
ποὺ ἀναφισβήτητα συγκεντρώνει πολλὰ χρίσματα
φυσικὰ γιὰ τὴ σκηνή. Ἀνάστημα ἀψηλὸ, κορμὶ χυ-
τό, καὶ ἐκφραστικότητα μεγάλη τοῦ προσώπου. Ἐ-
χει κοντὰ σ' αὐτὰ καὶ τὸ προτέρημα νὰ προσέχη
στὸ ντύσιμο πολὺ. Αὐτὸ ἔχει νὰ κάμη κάμποσο στὴν
ἐπιτυχία τοῦ ἠθοποιῦ, ἴσως τὸ μισὸ τοῦ ὅλου, καὶ
κρίμα ποὺ στὸ ἑλληνικὸ θέατρο δὲν τὸ ἐννοῶσαν ἀ-
κόμα κ' οἱ ἄλλοι ἠθοποιοί. Τὸ καλοβαλμένο κοστῦ-
μι, τὸ καθαρό, τὸ χτενισμα τὸ καλλιτεχνικὸ, ὁ
φιλόγος ὁ κανονικός, ἡ χρυσὴ καρφίτσα καὶ τὰ ἄλ-
λα κοσμήματα, τὰ ἀνκλιγὰ καὶ τὰ πρεπούμενα,
ἐλα ὅλα ἀπὸ τὸ καπέλλο ὡς τὸ παπούτσι, ἔχουν
μεγάλην σημασία, γιὰτὶ δίνουν ἕνα σύνολο ἀφεγάδια-

ἀπὸ μένα ποὺ πάντα μου ὅλα σὰς τὰ λέω ἀπα-
ράλλαχτα ὅπως εἶναι.»

Ἔνα στρεῖδι, ἕνα κρομμυδάκι, ἕνας βήχας ἢ ἕνα
βήξιμο, δύο λόγια μιᾶς νοσοκόμας, νὰ ποὺ καταντᾶ
νὰ συμμάζωνη τὸ λογισμό του, νὰ ποὺ συγκεντρώνει
τὴν ζωὴ του ὁ ἄθροπος, ὁ ἴδιος ποὺ ὁ νοῦς του τρέ-
χει φτεροῦ σ' ὅλη γύρω γύρω τὴ δημιουργία καὶ σοῦ
τὴ φέρνει πίσω, νὰ τὴ χαρῆς, σὰ νὰ βαστοῦσε πονητὸ
μικρὸ τὸ στόμα, ἕνα κλαράκι. Στενώνει ὁ κύκλος
μὲ τὴν ἀββῶστια ὁ ἄββῶστος στὴν οἰκουμένη δὲ βλέ-
πει παρὰ μιὰ σούπα, κ' ἡ σούπα, γιὰ τὸ γιαντρὸ ἢ
γιὰ τὸ φίλο, γίνετι: ὁ μόνος καθρέφτης ὅπου μπορεῖ
ἀκίμη τὸ μάτι του νὰ δῇ μιὰν ἀντιφωγγιά, ἕνα φῶς
ἀπὸ τὴν οἰκουμένη τὴ ζωντοπυρκαγιά. Μιὰ φού-
σκα, καὶ μέσα τῆς σπαραξεί ἀλάκαιρο τῆς πλάσης
τὸ μυστικὸ, ἀλάκαιρο λαχταρᾶ ἢ μοῖρα τοῦ πλα-
σμένου.

Πέρα γιὰ πέρα ἔβλεπε τώρα νὰ φέβγουνε ὁ Ἄν-
τρέξ καὶ τὸ Σοφοκλὴ του καὶ τὸ Φιλοκτήτη καὶ τὴ
λάμψη τοῦ κόσμου τοῦ ἀρχαίου, τοῦ λατρεφτοῦ. Τὰ
γράμματα διάβαζε, τὰ γράμματα τῆς Κατινούλας.
Ἡ παραμικρὴ λεπτομέρεια, ὡς καὶ κείνες ποὺ πρῶ-
τα πρῶτα, σὰ δὲν ἐνοιοῦθ: τί κακορίζικο πρᾶμα καὶ
τί ἄγιο εἶναι τὰ θρώπινο τὸ κουφάρι, θὰ τοῦ χτυποῦ-

στο, κι ο τεχνίτης τήν ώρα που παραστάνει δέν άρκει μόνο να πιτύχη χαρακτηρηρα, μα πρέπει να παρουσιάση σύνολο καλλιτεχνικό.

Η κ. Κυβέλη 'Αδριανού από τότε που ανέβηκε στη σκηνή ίσαμε τώρα, μόνο τήν ένταση του ταλέντου της μ'ε δώσε, τήν έντασή του όμως όχι. Δι θέλουμε να πιστέψουμε πως τούτο είναι αδυναμία. Καλύτερα να τ' αποδώσουμε στο είδος του θεάτρου, που παίζει ίσαμε σήμερα. Θέατρο που εργάστηκε πάντα με τ'α δυνατά του, για τήν καλή έσοδεία, και που θαμαστά, τ'ε κατώρθωσε. Ίσως όμως ο φτενός κύκλος των ρόλων που διάπλασε ή κ. Κυβέλη 'Αδριανού, σε κωμωδία και σε φάρσα, να ίκανοποιεί τ'α τόσα της χαρίσματα, υποθέτουμε όμως πως δέν ίκανοποιεί και τή φιλοδοξία της. Και παράδειγμα ή προσπάθεια τής «Κοκκινότριχας» και τ'ο προανάγγελμα τής «Νόρας», που φοβούμαστε μήπως μείνη μόνο προανάγγελμα. Κι αν παραδεχτούμε ακόμα πως σε ένα είδος ρόλων κωμωδίας ή κ. Κυβέλη 'Αδριανού, είναι πολλές φορές άμίμητη, ίσως και υπέροχη («Κοριτσάκι»), αυτό δέν είναι άρκετό και για τήν ίδια, και για μ'ας και για τ'ο 'Ελληνικό θέατρο, που έχει και που πρέπει να έχη άπάνου της πολλές έλπίδες.

'Αλλη τεχνίτρα που αντίθετα προς τήν κ. Κυβέλη 'Αδριανού, μ'ε δώσε ως τώρα όλη τήν ένταση του ταλέντου της και πουθενά τήν ένταση είναι ή Μαρίκα Κοτοπούλη. Η εξέλιξή της σταθιχε γλήγορη μα φυσική, κ' ή καλλιέργειά της φροντισμένη, στον καιρό που τ'ο Βασιλικό θέατρο κλειούσε μέσα του στοιχειά ίκανά για τέτοιο φρόντισμα. Τ'ο ταλέντο της δυνατό, ή λαχτάρα της για δουλειά αξιόπαινη, ο δρόμος της πλατύς. Ί'Από Γκαίτε και Ίψεν, στις έλαφρές φάρσες τής γαλλικής βιομηχανίας, κι από κει στα ανάβασθα δραματάκια του κ. Μπερστάιν. Στα περισσότερα καλή, έλλοτε μέτρια, και κάποτε ακόμα και κακή. Η μεγάλη στρατά της φάνηκε για μι'α στιγμή πως είναι ή τραγωδία, και καθολικά τ'ο δράμα. Μα και κει δέν είδαμε να μ'ε δώση τήν ένταση που ζητούσαμε. Ίσως τ'α τ'ο κατώρθωνε αν έμενε, στον κάμποσο πλατύ αυτόνε θρίζοντα. Ζήληψε όμως φαίνεται εύκολες δάφνες, και πέφτοντας στη ρουτίνα σταμάτησε τήν ένέργεια του πολύτιμου ταλέντου της. Πριν τήνε κόψη δλότελα αυτή τήν ένέργεια, ως φροντίση να βρη τ'α πατήματα της, αν και τ'ο Βασιλικό που θ'ε εργαστή τ'ο χειμώνα δέν πιστεύουμε να τής κ'αμη αυτό τ'ο καλό έ-

τσι που διευθύνεται σήμερα πισωδρομικά και νεκρικά από τον παλιότατο κ. Βλάχο. Η δεσποινίδα Μαρίκα Κοτοπούλη πρέπει να πιστέψη πως τ'ο 'Ελληνικό θέατρο έχει τήν ανάγκη της, μα πως αυτό ίσα ίσα άπαιτεί πνίξιμο κάθε εγωισμού παράταιρου, και γνώρισμα βαθύτερο του έαυτού της, κι' ακόμα έχτιμηση του άληθινού ταλέντου της από αυτή τήν ίδια.

Στ'ο θέατρο του Συντάγματος που εργάστηκε τ'ο φτεινὸ καλοκαίρι ή δ. Κοτοπούλη, έπαιξε κ' ένας άπ' τους καλούς ήθοποιούς του παρελθόντος, ο κ. Βονασέρας. Δυστυχώς όπως σε πολλά πράγματα, έτσι και στην αντίληψη τής τέχνης, ή συντηρητικότητα του κοινού, καλλιεργούμενη ταχτικά από τή δημοσιογραφία μας, έκαμε θάματα. Ρεκλαμαρίστηκε άρκετά ο κ. Βονασέρας, και θμαστήθηκε και χειροροτήθηκε. Τ'ο παίξιμό του βέβαια δείχνει κάποιο ταλέντο, μα τ'ο ταλέντο αυτό έχει μορφωθή και ζυμωθή με τους κανόνες τής παλιάς θεατρικής σχολής. Ίσως τον καιρό που πρωτοφάνηκε στη σκηνή ή κ. Βονασέρας, να έφερε κάτι νεωτερικόν, μα αυτό είτανε τόσο λίγο, κι' άλλοι μ'ε έδειξαν πιο ύστερα τόσο πολύ, ώστε χωρίς φόβο υποτίμησης τής προσωπικότητάς του, μπορούμε να πούμε πως ο κ. Βονασέρας αντιπροσωπεύει τήν εποχή που αντιπροσωπεύουν τ'α αγαπημένα του λίγα δραματικά έργα, που στο παίξιμό τους στέκεται βέβαια κι' ο ίδιος σε πολύ καλή γραμμή.

Στη «Νέα Σκηνή» πάλι, ντυμένος τή δημοσιογραφική δόξα, έδρασε τούτο τ'ο καλοκαίρι ο κ. Σαγιώρ. Η τέχνη του, βέβαια, είναι μοναδική στη φάρσα, μα μ'ε φαίνεται πως τής λείπει τ'ο κάτι εκεινο τ'ο βαθύτερο και τ'ο λεπτότερο, που δημιουργεί τον κωμικό τύπο τής ζωής, και που μακραίνει τον προσεχτικό θεατή να υποθήση πως έχει άπέναντί του τ'ο γελωτοποιὸ των μικροθεάτρων, με τήν ύμιοι πάντα μονοκόμματα κωμικότητά του. Υπάρχουν άλλοι στο ελληνικό θέατρο πολύ καλλίτεροι από τον κ. Σαλιώρ, που έπρεπε να έχουν έχτιμηθή αν όχι περισσότερο, τούλάχιστο ίσα μ' αυτόν, από τ'ο κοινό μας.

Υστερα από τους παραπάνου, τους πρωταγωνιστάδες να πούμε, νομίζουμε περιττό να ζετασουμε χωριστά τους άλλους ήθοποιούς. Γιατί πολλοί άπ' αυτούς χωρίς να έχουν τ'α προτερήματά τους, είναι τριγυρισμένοι όμως με πολλά από τ'α έλαττώματά τους. Σε όλους αυτούς θ'ε συστήσουμε, να μην τους παρασέρνει ο εγωισμός να νομίζουν άληθινά ο,τι κάθε μέρα σεβρίζει ο τύπος για τήν αξία τους στο δη-

μόσιο 'Εκει φωλιάζει ο μεγάλος κίντυνος. 'Ενώ μπορεί, ή συναίσθηση τής αξίας σε κάθε ήθοποιό, να φέρη μπροστά τ'ο θεατρό μας — γιατί και σε ποι'α ξένα θέατρα δέν υπάρχουνε ήθοποιοί αξιόλογοι για τους δεύτερους ρόλους ; — έρχεται ο τάδε μεγαλοσυντάχτης, κι' ο δεινα μικροεπορτήρης, που κουτσοπίνει με τον ήθοποιό, ή που κάνει κόρτε με τήν ήθοποιόνα, να τους κηρύξει μεγάλους. Αυτό βέβαια βλάπτει πολύ, διε σφερνει και πρέπει να πολεμηθή από κείνους που αγαπούνε με τ'α σωστά τους τ'ο θέατρο. Γιατί πρέπει να μαθευτή μι'α για πάντα πως δέν είναι κανένας τους για τ'να κρατήση πρωτο ρόλο, έξόν από δυο γυναίκες κι' από πολύ λιγοστούς άντρες. Για τους άλλους ; Βλ'τε φωτιά στα τόπια.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΤΗΣ ΙΔΕΑΣ

Φίλε μου Ταγκόπουλε,

Διαβάζοντας στο προτελευταίο φύλλο του «Νουμά» κάτι που γράφεις για τον κ. Λωρεντζάτο Γυμνασιάρχη 'Αργοστολιού και για τον 'Επιθεωρητή των σχολειών τής Κεφαλλονίας κ. Σταματέλλο, άμείως θυμήθηκα πως ο κ. Ψυχάρης και ή Δημοτική διαδόθηκε στο φημισμένο και ξακουμένο Νησί τής Κεφαλλονίας.

Τ'ο έτος 1904 ένας από τους καλύτερους δασκάλους του 'Εθνους μας, ο φίλος μου κ. Κυριακάτος, μούχε στείλη ένα βιβλίο του που μ' αυτό πολύ σοφά και επιδέξια χτυπούσε τήν έπιτροπή των κριτάδων, που είχε άπορρίψη μι'α Γραμματική του.

Η άντεπίκρισή του είταν τόσο όμορφη και σοβαρή, που σαν τή διαβάσα τήν έστειλα εύθως τ'ο κ. Ψυχάρη στο Παρίσι. Σε λίγο καιρό ο κ. Ψυχάρης γνωρίστηκε καλά με τον κ. Κυριακάτο και από γραμματα του φίλου μου κατάλαβα πως άποχτήσαμε έναν καλό σύντροφο στον άγωνα μας και στην Ίδέα.

'Από τότες άρχισε ή εργασία στην Κεφαλλονιά. Μέσο του Κυριακάτου, έγιναν γνωστά στους δασκάλους τής Κεφαλλονίας τ'α 'Εκπαιδευτικά χθρα μου, που είχα τυπώση στο «Νουμά». Και σαν έτύπωσα τ'α τελευταία δηγήματά μου έξώδεψα κει πέρα σα-

σανε άσκημα σ'άφτι, και, τις πιο πρόστυχες και τις πιο σκούρες, τις θωρούσε άπαραίτητες, σημαντικές, γιατί προστυχιά ή ζωή δέν έχει, γιατί και τ'α πρόστυχα και τ'α σκούρα και τ'α χαμνά συντελούνε στην άνάσα, γιατί στον πολύπλοκο του κορμιού μας τ'ο μηχανισμό κάθε σταλιά αίμα, κάθε σάρκα και σαρκόουλα ύπαρξη θ'ε πη, θ'ε πη άκατάπαφτη γέννα. Σωστά λοιπόν ο 'Αντρέας πρόσχε στα γράμματα και τ'α μελετούσε. Δέν ήξερε όμως ο δύστυχος πως τ'ο αίμα τ'ο δικό του και τή σάρκα του και τήν ύπαρξή του, μι'α μέρα ή άπελπισιά, ή έλπίδα τήν άλλη μέρα και καθεμερνά ή εξαγριεμένη φροντίδα, ή παντοτινή άνησυχία, τ'ο σεκλέτι, τ'ο τ'α καταστρέφανε και τονέ σακατίθανε. 'Αχι αν ήξερε! Θ'ε μπορούσε κι από τότες, θ'ε μπορούσε κι άπ' αρχήτερα να σταματήση τ'ο κακό. Μα περίεργο που μήτε οι γιατροί μήτε άφτίς δέν καταλαβαίνανε τον κίντυνο τής ραδιογραφίας, για να πάψουνε τ'ο θεράπεμα. Και παράξενο δλόλου να μην καταλαβαίνανε οι γιατροί, που συστηματικά ξακολουθούσανε τ'α ίδια. Πως όμως δέν καταλαβαίνε ο 'Αντρέας, που τ'α γράμματα τ'α της τ'ο φωνάζανε ; Δυο φορές ακόμη ραδιογραφήθηκε ύστερις από εκείνη τήν παρασκεδή, και τις δυο τ'ο τ'α δηγότανε με τρόπο που είτανε να φρί-

ξης. 'Αγαπητέ μου άφεντη, τ'ο έγραφε τήν τετάρτη, δέκα έφτά, περίφημα τ'α μαντάτα δέν είναι σήμερα, έξόνε για τή φούσκα που προδίδει. Μα έχτις ως τις έννιά τ'ο βράδι, έξη κενωσιές λογαριάζουμε. 'Αφέντη, σας θερμοπαρακαλώ, μην τρομαζετε, άφου τώρα πι'α ξεράτε τί τρέχει και πως χάρθη ο κ. Κούρης να μ'ε τ'α β'αλ' σε τάξη, χαρακωμένα όλα με τή βίγα. 'Εννοείται πως σε τέτοι'α κατάσταση δέν πάει ούτε ή όρεξη. 'Εχτις τ'ο βράδι, μού φέρανε σούπα ψωμί και λίγο βραστό σαν πως δίνουμε κάποιες στα παιδιά, λαφ'ρι λαφ'ρι με ζάχαρη και με γάλα. Τ'ο πιστέβετε ; Μισή ώρα κατόπι με πείραζε και δέν μπορούσα. Προτού κοιμηθώ, στις έννιά, π'ηρα και δέκα κόμπους λαουδανο. 'Αποκοιμήθηκα τ'α μεσάνυχτα, και λαγοκοιμήθηκα ως τις έφτά ή θερμοκρασία μου σήμερα 38°2'. πρώτη φορά που έχω τ'ο πρωί τέτοι'α έξεσινή θερμοκρασία. Φαντάζεστε λοιπόν τήν κούρασή μου. Λογαριάζα να μην πάω δλόλου στο κ. Χουίταρη. Μα τ'ο μεσημέρι έννοιωθα πιο άναπαμμένη. Σηκώθηκα στη μι'άμιση κι άγάλια γάλια πήγαμε ως εκεί. Τή φούσκα τή βρήκε πολύ πολύ καλά. μού έβαλε πάλε τ'ο γυαλινο μασούρι, όχι μέσα, παρά στού έξώχειλου τήν μπασιά. Μου είπε πως είναι τόσο δυνατό, που τ'ο ίδιο κανει,

μέσα ή έξω. Δέν μπορεί, λέει, να ξεπεράση μι'α κάποια δόση. Θ'ε πάω τήν παρασκεδή, στη μι'άμιση, θ'ε μού ραδιογραφήση, τ'ο ύπόγαστρο. έπειτα θ'ε ξακολουθήσουμε ακόμη μι'α βδομάδα και θα βρω πως θ'ε σταθούμε όχτώ ή δεκαπέντε μέρες.»

Φαίνεται πως τ'ο ραδιο με τ'ο φως του ήλποτουφλώνη κάπως τους ραδιογράφους, γιατί στο δυνατό κι αν τ'όλεγε άπατός του, ο τι αν τ'ο έλεγε ή χ'ρ'ωστη για τήν κατάστασή της, ο κ. Χουίταρης, υποθέτουμε, δέν είχε σκοπό να τελειώση προτού τελειώση ή χ'ρ'ωστη. Δέν τ'ο κουνούσε. Δι μοιάζει να τ'ο κουνούσε περισσότερο ούτε ο κ. Σεβίλας. Σ'ε να μην ήκουγε τί τ'ο μολογούσε ή Κατινούλα. «Πολλές φορές, έγραφε τ'ο 'Αντρέα τήν πέμτη, δεκοχτώ, είπα τ'ο κ. Σεβίλα πως ή καινούρια ή φουρτούνα που μ'ε πλακωσε με τ'α χιλια τ'α δροληπια της, τ'α ραδια μ'ε τή φέρανε, άφου πριν από τ'α ραδια τίποτις άπ' άφτά δέν είχαμε. Σαν πάψουμε, όλα θ'ε πάψουνε συνάμα, να τ'όχουμε για σίγουρο. Κι θ'ως λειτε, είναι καινούρια κούλας τέτοι'α θεράπεματα, διε δοκιμαστήκανε ακόμη άρκετα, ο τι κι αν πούμε, δέν έχουμε άρκετή πείρα. 'Εμένα μού φαίνεται σ'ε να είμαι βέβαιη γι' άφτά που σας λέω. Ίδέα μου πως φταίνε τ'α ραδια.»

πάντα αντίτυπα κι ἀπὸ γράμματα φίλων κατάλαβα πὼς ἔκαμαν καλὴν ἐντύπωση. Τώρα τὸ τί γίνεται στὸ μορφωμένο καὶ φημισμένο τοῦτο Νησί ἢ τὸ τί θὰ γενῆ πέρα μπρὸς, καθένας τὸ ἴκκαταλαβαίνει καὶ ἀπὸ τὴν πατριωτικὴ ἠμιλία πού ἔκαμε στὸ συνέδριο ὁ Γυμνασιάρχης κ. Λωρεντζάκος καὶ ἀπὸ τὰ σοφὰ καὶ χυτὰ λόγια τοῦ Ἐπιθεωρητῆ κ. Σταματέλλου, πού σ' ἔνα τελευταῖο γράμμα του αὐτὰ μοῦγραψε·

« Ἀγαπητέ κ. Σταύρε,

« Ἐλαβα τὸ γράμμα σου· σὲ συχαίρω διὰ τὸ ὠραῖο σου ὕφος. Πολύ, πολὺ μοῦ ἄρσεν. Τὸ ἰδιάβα- σα εἰς τὸ συνέδριο τῶν δασκάλων μου, δείγμα ὠ- ραίου λόγου.»

Τώρα, φίλε μου Τυχόπουλε, θυμήσου τὰ λόγια πού σ' ἔχω γράψῃ χρόνια καὶ καιροὺς τώρα. Κατη- χήσετε τούς Δασκάλους, τοὺς Δημοδιδασκάλους. Κά- μετε αὐτοὺς φίλους, γιατί καθὼς ξέρεις ὁ Δάσκαλος καὶ ἡ Βυζάντια φτιάχνουν τὴν Πατρίδα.

Κρίμα μεγάλο εἶναι νὰ μὴ μποροῦν νὰ τριγυρί- σουν τὴν Ἑλλάδα ὁ Ψυχῆρης μὲ τὸν Πάλλη.

Τουλάχιστο δυὸ μῆνες τὸ χρόνο.

Γειά σου.

Κέρκυρα

ΗΛΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Δημοδιδάσκαλος

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Στὸ περσιμὲνο φύλλο, θίλωσα ἔγινε τὸ «Νῆωμαν» τοῦ Δέκα Ἀρβανίτη, γι' αὐτὸ τὸ ξανατυπώνουμε σήμερα·

- « Πατριάρχης παρθένος ἀεσιπερὸ τὸ γένος — Τί εἶναι ; — Ὁ Γεννάδιος.»

— Στὴν Πολιτικὴ «Πρωΐα» (ἀριθ. 322, σελ. 2, στήλ 4) δημοσιεύθηκε ἕνα ἐξυπνώματος « Ὑμνος πρὸς τοὺς Μαλ- λιαροὺς» πού σὰς σεβήσουμε μόνο τις δυὸ πρῶτες στροφές του, γιατί ἀλίκαίρον ἀδύνατο νὰν τονὲ βραστήξει τὸ στομά- χι σας. Ἐτοιμασεῖτε !

Ἐν κυμβάλῳ τε εὐθύχοις κ' ἐν χορῶν τε κ' ἐν τυμπάνῳ ἀνυμνήσωμεν, ὦ Μούσα, καὶ ἡμεῖς σὺν τῷ Νουμῶ, τὸν Ψυχῆρη καὶ τὸν Πάλλη, τὸν Τυχόπουλο καὶ Μάνο, ποιητὴν τὸν Ἐφραλιώτη καὶ τὸν Κώστα Παλαμᾶ

Μικαὶρὶ νὰ μιλοῦσανε παντα οἱ γιατροί, ὅπως μιλοῦνε μερικοὶ ἀρρώστοι, ὅπως μιλοῦσε ἡ δύστυχη Κατινούλα, κι ἀντὶς νὰ κρταῖνε συβούλια μόνο συ- μεταξὺ τους, νὰ φωνάζουνε κάποτες καὶ τους ἀρρώ- στοις. Ἡ θεωρία, τὸ σύστημα, νὰ, κι ὁ ἀγαπημέ- νος ὁ κανόνας τοῦ Ἀντρέα δὲν τὸ θέλανε, νὰ βλάψ- τουνε τὰ βράδια. Χρειασθήκε, ἡ Κατινούλα νὰ τὸ θε- λήσῃ, νὰ πῆ στάσου ἡ Κατινούλα. Ἡ θερμοκρασία τῆς τετάρτης, δέκα ἑφτά, πού κερταπνιότανε γιὰ τοὺς πρωήσιους 38°2, ἀνέβηκε τὸ βράδι, ὄχι πολὺ, ὅπως τὸ ξηγοῦσε τάχαθὸ τὸ παιδί πού πάντα γύρε- θε ὄλα νὰ τὰ βολέψῃ, ἀνέβηκε ὡστόσο στους 38°9. « Λίγα δέκατα, λείει, παραπάνω.» Ἡ σύγκριση τῶ- ρα μὲ τὸ πρῶτ, τῆς ἑφτανε τῆς καημένης, νὰ τῆς δώσῃ θάρρος, καὶ τόντις οἱ ἀνώμαλες, σὰν τὴν ψεσι- νῆ τῆς τρίτης, δηλαδὴ 37°4—37°7, καταντούσανε ποφερτές, σὰ συλλογιόσουνε τοὺς 38°9. Τὴν πέμτη, δεκοχτώ, 37°2—38°6. Ἀκολουθήσανε στὸ μεταξὺ καὶ κάμποσα δυσάρεστα, κάμποσα σπουδαῖα. Λοιπὸν τὴν παρασκεβή, δέκα ἑννιά, ἡ Κατινούλα ἔκαμε ἔ- πόφαση. Διάβαζε ὁ Ἀντρέας καὶ δὲν ἤξερε τί θὰ βγῆ ἀπὸ τὸ γράμμα. « Ἐχτές ὡς τις ἑννιά ἡ ὠρα, λογαριάζουμε πέντε κενωσιές. Σήμερις, ὅπως βλέπε- τε, πρόσεξα στὸ πῶς γράφεται κενωσιὰ, μὲ ὦ κι ἀ- πορῶ πού δὲ μοῦ τὸ διωρθώσατε ἀκόμη. Τὸ πρῶτ, θερμοκρασία 36°8, ἀπόψε 38°6. Ἐχτές τὸ βράδι, τόσο εἶμουνε κουρασμένη, πού δὲ θέλησα νὰ πῶ τους κόμπους, ὅσο κι ἂν ἀπελπίζότανε ἡ Βιχτώρια πού μοῦ ἔλεγε πὼς εἶμαι πεισματάρη· ἤθελε δηλαδὴ νὰ πῶ κόμπους γιὰ τὴ διάρροια, μὰ δὲ μοῦ κάνει μήτε κρῶ μήτε ζέστη νὰ πάρω νὰ μὴν πάρω δέκα κόμπους ὑδανο ἢ τρία χάπια ὅπιο τὴ μέρα· δὲ φελαῖ λοι-

Ἐν ὠδαῖς, ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις εὐφημήσωμεν τὸν Φῶτη, τὸν Παπᾶ καὶ Τυχνκλίδη καὶ τὸ γέρο Ζαχαριᾶ τοῦ μαλλιτισμοῦ τὸν μέγαν τὸν προστάτην καὶ δεσπότη, κι ἄς τοῦ κίψουμε λιθάνι κι ἄς τινέψουμε κεριά.

— Ὁ συνεργίτης μας Ρήγας Γκόλφης ἔγραψε μονό- πρακτο δραματάκι, τὸ «Ἰταυρος», πού ὄν τὸ τυπώσουμε ἀργότερα στὸ «Νουμᾶ».

— Ὁ «Ἰταυρος» δόθηκε στὸν κ. Θ. Οἰκονόμου καὶ μπορεῖ νὰ παιχθεῖ τὸ χειμῶνα καὶ στὸ θέατρο του.

— Ὁραῖο καὶ τὸ καινούριο ἔργο τοῦ φίλου Ἀγγελοῦ Τανάρη (τὸ ἔχτο, θαρροῦμε, καινούριο ἔργο του πού πα- ρασταίνεται φίτο) «Τὰ ἀγγόνια τοῦ Δὸν Ζουάν» κι ὁ κό- σμος καταμαγεμένος μαζί του.

— Δὲν ξέρουμε, ἂ θὰ μιλήσει καὶ γιὰ τὸ ἔργο αὐτὸ ὁ «Κριτικὸς τοῦ Νουμᾶ», καὶ πῶ θὰ μιλήσει, μὰ ἂν τύ- χει καὶ δὲν τὸ θαμῆσει, ὅπως καὶ τοῦ ἀξίζει, σὰς δίνουμε τὸ λόγο μας πὼς θὰ τὸν πάψουμε καὶ ὄν τοῦ βίλουμα καὶ πρόστιμο.

— Καινούρια ζωὴ θὰ δοθεῖ στὸ θέατρο μὲ τὸ θεατρικὸ τοῦ κ. Οἰκονόμου πού χιτίζεται στὸ δρόμο τοῦ Πανεπιστη- μίου, ὅπου εἶταν πρῶτα τὸ μεγάλο σπῆτι τοῦ Ρικάκη.

— Ὁ κ. Οἰκονόμου λογαριάζει νὰναθάσει πρῶτῆτυπα Ρωμαῖκα δράματα στὴν σκηνὴ κι ὅ,τι διαλεχτὸ ὑπάρχει στὴν ξένη φιλολογία.

— Γιὰ τὸ θέατρο αὐτὸ θὰ μιλήσουμε πλατιά, δταν ἔρ- θει ἡ ὠρα, γιατί τὸ φανταζόμεστε καὶ τὸ ἐλπίζουμε σὰ μὴ ἀληθινὴ θεατρικὴ ξαναγέννηση.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Στὸν κριτικὸ τοῦ «Νουμᾶ». Θαρροῦμε, καιρὸς νὰ μᾶς πῆς τὰληθινὸ σου ὄνομα. Νᾶσαι βέβητος πὼς κανεῖς ἄλλος δὲ θὰν τὸ μάθει, ἂν τὸ ἀπειθήσεις.—κ. Α. Παλ. στὴ Γενέ- βη Λίβαμα τὰ δυὸ τραγούδια καὶ σ' εὐχαριστοῦμε.—κ. κ. Ἀργ. Ἐφρ. Λίβαμα τις δυὸ συντρημές τοῦ 1907 καὶ σ' εὐχαριστοῦμε.—κ. Βαρό. Τὸ τραγούδι θὰ δημοσιευτεῖ σ' ἄλλο φύλλο. Λογαριάζουμε σ' ἄλλο φύλλο νὰ τυπώ- σουμε καὶ τὸν πρόλογο πού γράφει ὁ Ἐφραλιώτης στὸ βι- βλίο σου «Δοξὴ καὶ Τιμὴ».—κ. Σπ. Πασαγ. New-York. Λάβαμα τὸ γράμμα σου καὶ τὸ Κεφάλαιο τῆς «Μάννας» τοῦ Γκόρκη. Ἐξοχο. Θὰ σοῦ γράψουμε.—κ. Τσεκ. στὴν Κόμη. Δὲν ἀπάντησες στὸ τελευταῖο γράμμα μας. Μήπως δὲν τῶ- λαβες ;—κ. Σπηλ. Μεντ. στὸν Ἰόσο. Περιμένουμε κείνο πού μᾶς ἔταξες.—κ. Γ. Ψαρ. Μπινι-Σουίφ. Καλὸς ὁ λόγος σου. μὰ γιὰ νὰ γίνουν ὄλ' αὐτὰ χρειάζονται...Καὶ τί δὲ χρε ἀξουνται !

πὸν καὶ περιττὸ μοῦ εἶπε μάλιστα ὁ κ. Κούρης πὼς ἄμα δὲ θέλω τίποτις, ἀμέσως νὰ τὰφίνω καὶ πειδὴ ἐννοιωθα σιγὰ σιγὰ τὸν ὕπνο νὰ ζυγῶνῃ, τὰφισα· δὲ βρίσκω νὰ εἶναι καὶ τόσο γουστοζικά. Κοιμήθηκα πολὺ καλὰ κι ὁ γιατρός ἤρθε νὰ μοῦ ἀλλαξοδῆσῃ τὴν πληγὴ στὶς ἑννιά καὶ τέταρτο. Ἀκόμη κοιμό- μουνε καὶ τοῦ λέω· «Κιόλας, γιατρέ μ' ! — « Ἀργὰ εἶναι, μοῦ ἀποκρίνεται· ἀπὸ τις ὀχτώμιση ἰδῶ εἶμαι, στὴν Κλινικὴ.» Καὶ μοῦ κάνει ἕνα ὄμορφο ἀλλαξο- δῆσιμο. Εἶναι τόσο ἐθγενικός πού μοῦ λείει. «Μὰ δὲν πρέπει νὰ προσμένετε ὀχτῶ μέρες γιὰ νὰ σὰς ἀλλ- ζοδῆνω· κάθε μέρα ἰδῶ εἶμαι, φτάνει νὰ μὲ φωνά- ζετε καὶ νὰ μὴ ζαλιζέστε πού μ' ἀνησυχᾶτε.» Τονὲ φκαρίστησα· «Τί καλὸς, ἀλήθεια, πού εἶστε, για- τρέ», τοῦ εἶπα. Εἶχα ὡς τώρα τρεῖς κενωσιές, μὰ δὲν τελειώσαμε κ' ἐννοια σας. Ὁ κ. Σεβιλιάς μοῦ εἶπε σήμερα τὸ πρῶτ, πὼς θὰ μιλήσῃ τοῦ κ. Κούρη καὶ μὲ ρώτησε πόσες φορὲς κάθησα ἔχτές καὶ προ- χτές Πῆρα καὶ σήμερα κερταδᾶκια ὡμὸ κρέας, μαζί μὲ μὴ μὲγάλῃ τσάσκα ζουμὶ κρεατήσιο, πού σὰς ἔλεγα στὸ χτεςινὸ μου γράμμα καὶ πού μοῦ τὰ παραγγεῖλε ὁ κ. Κούρης γιὰ τὴ διάρροια, μὰ τῶμὸ τὸ κρέας ξέρουνε πὼς τὸ σιχαίνουμαι· προσπάθησα ἔχτές, σὰ νὰ κατέβηκε σήμερα ἔτσι κ' ἔτσι. Στὴ διάρροια δὲν πιστένω νὰ φελαῖ. Μοῦ εἶπε ἀκόμη ὁ κ. Κούρης πὼς τις μέρες πού παγαίνω στοῦ κ. Χουί- ταρη, πρέπει νὰ πίνω ἕνα φλιντζάνι καφέ, μὰ χω- ρὶς ἀντίδι. Ἀλήθεια πού τὸν καφέ μὲ γάλα τὸν ἀη- διάσα κιόλας, ὅσο κι ἂν τὸν ἀγαποῦσα. Δὲν ἔχω πιά ὄρεξη γιὰ τίποτα, γιὰ τίποτις ἀπόψε. Θὰ πάρω ἕνα ζουμὶ μὲ φιδὲ καὶ λίγη ἀγκινάρα. Τίσο μόνο. Τὸ στομάχι μου σ' ὅ τι κι ἂν τοῦ πῶ, μοῦ λείει ὄχι.

ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΑΙ ΚΑΙ ΜΗΘΗΤΡΙΑΙ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΥΨΗΛΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ
ΤΗΣ Α. Μ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ
Ἰδρυμα ἀνωτέρας τεχνικῆς ἐκ- παιδεύσεως
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Γραφεῖα Πλατεῖα Κάνιγγος καὶ ὁδὸς Σταδίου 20.
ΣΧΟΛΑΙ
Ἄνωτ. Ἐμπορικὴ.—Βιο- μηχανικὴ.—Ἐωρογικὴ.— Μηχανουργικὴ.
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΤΩ ΑΙΤΟΥΝΤΙ
ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

Τὸ γραφεῖο καὶ στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ Σακέτου (ὁδὸς Στα- δίου, ἀντικρὸ στὴ Βουλγῆ), πουλιότανε ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τὸ ἕνα καὶ 1,25 φρ. γρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, τὰκόλουθα βιβλία : τοῦ ΨΥΧΑΡΗ «Τὸνιστὸ τοῦ Γιαννίτη» — τοῦ ΠΑΛΛΗ «Ἡλῖος καὶ Φεγγάρι» — τοῦ ΦΩΤΙΑΔΗ «Τὸ γλωσσικὸ ζή- τημα καὶ ἡ Ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννηση» — τοῦ ΕΦΤΑ- ΛΙΩΤΗ «Ἱστορία τῆς Ρωμαιοσύνης, «Μαζώχιστρα καὶ Ἰου- κολάκκος» καὶ «Νησιώτικα Ἱστορίες» — τοῦ Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗ «Οἱ σκιές μου» — τοῦ ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝΑ «τὸ Ἀνεχτήρητο» (δράμα) — τοῦ ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Θρησκεία καὶ Πατρίδα» — τοῦ ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τὰ Ἰελά καὶ τὰ Κανόβια» — τοῦ Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Ἡ ματιὰ» — τοῦ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ «Ζωντανὸ καὶ πεθάνοντο» καὶ «Ὁ Ἄσωτος» δραματα) — τοῦ ΔΟΓΓΟΥ «Δάφνης καὶ Χλόη» (μεταφρ. Βουτσερίδη) — τοῦ ΕΥΡΥΠΙΔΗ «Τὴ Μυδῆνα» (μεταφρ. Περγαλιῆ) — τοῦ ΣΟΦΟΚΛΗ «Ὁ Αἴας» (μεταφρ. Ζήσημου Σιδερά) Η ΙΛΙΑΔΑ μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Ἀλεξ. Πάλλη δρ. 2 καὶ φρ. γρ. 2 1/2 γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ. Ο ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ τῆς κ. Ἀλεξάν- τρας Παπαδόπου, χροσοδεμένος, δρ. 1 1/2 καὶ φρ. γρ. 2 γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ. Τοῦ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ «Ἰαμβοὶ καὶ Ἀνάπαιστοι» — «Τρισύγενῆ» — «Γράμματα» — «Ἀσπλευτὴ Ζωὴ», ὁ δρ. ἀν- τις 12 πού πουλιότανε στὰ βιβλιοπωλεῖα. Γιὰ τις ἐπαρχίες τ.50 καὶ γιὰ τὸ ἑξωτερικὸ 7 φρ. γρ. δίχως ἄλλο ἐξοδο γιὰ τὰ ταχυδρομικά. Τοῦ ΙΔΑ «Μαρτύρων καὶ ἠρώων κῆμα.» δρ. 2. Τοῦ Γ. ΜΑΡΚΙΤΤΗ Πλουτολογία (Δρ. 1) — Κριτικὴ τοῦ ἀδόλου λογισμοῦ τοῦ Κάντ (δρ. 1) — Τὸ δασμολογικὸ ζήτημα στὴν Ἀγγλίς (λεφτὰ 50)

Ἐγὼ θαρρῶ πὼς οἱ γιατροί θὰ τὸ προβλέπανε ἀπτό, ἀφοῦ μοῦ εἶπανε νὰ μὴν τρώω μὲ τὸ ζῆρι. Πῆγα τὸ λοιπὸ στοῦ κ. Χουίταρη πού μ' ἔκαμε νὰ προ- σμένω εἰκοσι λεφτα, κι ὁ δύστυχος εἶτανε ἀπελι- σμένος πού δὲν μπόρεσε νὰ μὲ δεχθῆ ἀμέσως ὠρῆσης καθὼς πάντα γιὰ τὴ θερμοκρασία, γιὰ τὸν ὕπνο, γιὰ τὴ θροφή κι ὄλα τὰποδελοῖπα. Στὸ τέλος πιά, σὰν τέλειωσα, ῥωτῶ καὶ γῶ τί μέρα πρέπει νὰ ξαναρθῶ. Μοῦ λείει τὴν τετάρτη στὶς δυὸ· τότες ἐγὼ τοῦ λέω ἤσυχα, μὲ τὸ ὕφος πού ξέρετε· «Νᾶ μοῦ τὸ μολο- γήσετε πιά, γιατρέ, πὼς τὰ βράδια εἶναι πού μὲ κουράζουμε σὲ τέτοιο βαθμὸ καὶ μοῦ κόφτουνε τὴν ὄρεξη καὶ μ' ἀφρνίζουμε.» — «Γιὰ τοῦτο, μοῦ ἀπο- κρίνεται, θὰ σταματήσουμε καμιά δεκαπενταριά μέ- ρες κι ὄταν ξαναρθοῦνε οἱ δυνάμεις, ξαναρχίζουμε.» — «Δὲν πονῶ, τοῦ λέω, σὰ μὲ ῥαδιογραφεῖτε· μὰ νὰ, εἶναι τὰ καημένα μου τάντερα, ἡ διάρροια, κι ὄλα τὰλλα. Εἶμαι βέβαιη πὼς ὄλα ἔρχονται ἀπὸ τὰ βράδια.»

(ἀκολουθεῖ)